

Tractatus. iij. secunde partis

Tractatus terci' secunde par-
tis de p[ro]fessione. Et habet undecim capitula

Quoniam circa confessionem consideranda sunt undecim. Primo de institutio[n]e p[ro]fessionis. Secundo de illis que tenentur ad p[ro]fessionem. Tercio de t[em]p[or]e quo quis tenet ad p[ro]fessionem. Quarto cui facienda est p[ro]fessio. Quinto de quibus fienda est p[ro]fessio. Sexto de p[ro]ditio[n]ibus que debent habere p[ro]fessio[n]em. Septimo de iteratio[n]e p[ro]fessio[n]is. Octavo quomodo debet sacerdos habere ad p[ro]fessionem. Nono de p[ro]ditio[n]ibus et interrogatio[n]ibus faciendis in p[ro]fessione. Decimo de potestate clauium et effectu p[ro]fessionis. Undecimo de sigillo p[ro]fessionis.

De institutio[n]e p[ro]fessionis La. i.

Avidentia eorum que dicenda sunt de p[ro]fessione notandum quod in scriptura duobus modis accipitur p[ro]fessio. Uno modo p[ro]fessio est idem quod dei laudatio. vnde p[ro]fiteri isto modo idem est quod deum laudare. et isto modo accipitur quoniam dicitur. Confitemini domino. id est laudate dominum quoniam bonus est. Alio modo idem est quod peccatorum coram sacerdote manifestatio. Et isto modo definitur sic. Confessio est legitima coram sacerdote que clauis habet et potestate absoluedi peccatorum declaratio. Ad evidentiam istius definitio[n]is videndum est de singulis que in ipsa ponuntur. Primo p[ro]fessio est legitima peccatorum declaratio contra illos que peccata occultant vel excusando vel celando. Deinde etiam contra illos que recitant bona sua in p[ro]fessione vel p[ro]fitemur per abnegationem peccatorum. ut non sum adulter. etc. Deinde coram sacerdote que clauis habet et potestate absoluedi. ut ostendant omnes peccatores que ad veram p[ro]fessionem exigunt. Et dicitur p[ro]fessio quasi sit vel ex toto vel vndeque factio. Et de p[ro]fessione isto modo dicta incedimus hic agere. Videndum est ergo quoniam fuit instituta et quis fuit institutor p[ro]fessionis. Quatuor ad primum sciendum est quod duplex est p[ro]fessio. scilicet mentalis et vocalis. Confessio peccatorum mentalis est de dictamine legis nature adiute quodammodo per fidem. quoniam enim homo propter peccatum se offendere vel offendisse deum. quod non videt nisi si per aliquem radiu[m] fidei. natura dicat quod ab eo est misericordia humiliter postulanda. et hoc nunquam est nisi recognoscat culpa. quod fit per p[ro]fessionem mentalem. Confessio vocalis est duplex. quodammodo est que

De confessione.

fit deo. et quodammodo fit homini. **L**oquendo ergo de confessione vocali quod fit deo credo quod confessio isto modo fuit de necessitate salutis statim post lapsum primi hominis. **E**t ratio quod me mouet ad hoc est ista. **O**mni tempore in quo fuit et est infirmitas fuit necessaria medicina contra illam infirmitatem sed statim post lapsum primi hominis fuit infirmitas peccati non solum originalis. sed etiam actualis ad minus quam ad multos. ergo post lapsum primi hominis statim fuit necessaria confessio facta deo etiam vocalis. **E**t istud patet ex quodam glo. posita super illud scripturae Gen. iij. **A**daz ubi es. ubi dicitur glo. sic. **V**erba sunt increpationis et ad confessionem cognationis non ignoratis. **E**t constat quod loquitur de confessione vocali fidei de deo. quod tunc dicitur non homo vocaliter loquatur ipsi. **A**de. ergo ab illo tempore fuit necessaria confessio isto modo dicta. **L**oquendo autem de confessione ne vocali fidei de homini dico. quod fuit instituta in lege noua a christo secundum incarnationem. et non fuit congrua antea tale confessionem institui. **E**t ratio quod me mouet ad hoc est duplex scilicet quod confessio ordinatur ad duos. scilicet ad peccati deletionem et manifestationem. et ad reconciliationem faciendam deo et ecclesie eius. **E**x primo patet quod solum in lege noua dicitur institui confessio. **M**otandum ad euentum istorum quod statim peccati vocatur tenebre. et statim gratia lux. ut dicitur apostolus ad Eph. v. loquens ipsis postquam fuerunt conuersi et in statu gratie dicens. **E**rat enim aliquando tenebre nunc autem lux in domino. **E**t in epistola ad Rom. xij. **A**biiciamus opera tenebrarum. glo. i. opera peccati et induamur arma lucis. id est virtutes. **I**n ea ergo lege debuit institui confessio faciendam homini in qua orta fuit lux que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. **I**psa est lux noua christus. scilicet incarnatus. igitur in lege noua debuit institui talis confessio. **E**x secundo. scilicet ex hoc quod confessio ordinatur ad reconciliationem faciendam deo et ecclesie eius patet etiam quod debuit institui in noua lege ideo enim confessio fit homini. ut homo sit iudex et arbiter inter deum et hominem peccatorem. **A**rbiter autem talis debet esse quod possit manum ponere in utraque parte. ideo ille cui faciendam est confessio debet posse ponere manum in deum cui peccator vult reconciliari. et in hominem quem confitetur. talis autem esse non potuit quousque deus factus est homo. quod tunc datus est mediator dei et hominum homo christus iesus. **E**t hic postquam corporaliter ascendit in celum reliquit aliquos in ecclesia quos loco sui constituit ecclesie rectores et arbitros quibus commisit auctoritates reconciliandi peccatores deo et ecclesie sue. ideo in lege noua christo

Tractatus. iij. secundae partis

scz incarnato debet institui p̄fessio. Cū em̄ p̄fessio habeat effi-
caciā ab absolutione. z absolutio ex virtute clauū. q̄ q̄dē cla-
ues date fuerūt hōi in noua lege. dicēte christo beato Petro
et in ip̄o oibz alijs. **Matth. xvi.** Tibi dabo clauēs regni celoz.
et **Joh. xx.** Quoz remiseritis pctā remittuntur eis. **Dani-**
festu est q̄ p̄fessio faciēda hōi in lege noua fuit iustituta. Pre-
cessit tñ in figura in lege antiq̄ in hoc q̄ sacerdotibz data erat
ptās z autoritas discernēdi in leprā et leprā. z inter p̄phanū
et sc̄m. sed ista erāt q̄dā corpalia z nō spūalia. Et hāc figuraz
oñdit x̄ps in lege noua fuisse impletā qm̄ leprosz mundatos
mītebat ad sacerdotēs dices. **Ite oñdite vos sacerdotibus.**

De sc̄o q̄s fuit institutor p̄fessionis. Dico q̄ ip̄sem̄ cri-
stus. Et rō tacta fuit supra in p̄ma p̄te huius libri qm̄ agebat
de sacramētis in ḡnali. Et intelligo q̄ fuit institutor p̄fessio-
nis autoritate. Et credo q̄ b̄tus Jacobo minor q̄ fuit ep̄s
hierosolimitan⁹ z p̄m⁹ in ep̄los celebrauit missam qm̄ dixit.
Cōfitemini alterutrū pctā v̄ra. fuit p̄mulgator ist⁹ sacramē-
ti z institutōis. **Sile dcm̄ est de sacramēto extreme vnctionis**

Qui tenent ad p̄fessionē **Ca. ij.**

Omnēs adulti postq̄ ad annos discretōis pueniunt ita
q̄ possunt discernere inter bonū z malū tenent semel in
anno. i. in q̄dragesima p̄terier̄ statuto p̄cilij general. qd̄ po-
nit̄ extra de pe. z re. c. om̄is vtriusq̄ sexus. Et p̄tra trāsgressō-
res illius statuti ponit̄ pena ibidē. q. s. viuētes ab ingressu/
ecclie arceātur z moriētes xp̄iana careāt sepultura. Et huius
saluberrimi statuti potuit eē z fuit triplex rō. **Prima** fuit vni-
uersalis indigentia. **O**m̄es em̄ (vt dicit apls) peccauerūt et
egent gratia dei. Non est em̄ q̄ faciat bonū z nō peccet vt d̄t
sapiens. Cū q̄libet d̄z deū gloriificare p̄fitendō se esse pecca-
torē. q̄ em̄ peccatorē se esse p̄fitef̄ deū gloriificat. ostendens se
dei grā z misericordia indigere. **Sc̄da** cā fuit sacre cōionis re-
uerētia. Cū om̄es teneant̄ in pascha cōicare ideo vt digne et
m̄side possint accedere ad tantū sacramētū oportuit p̄mitte-
re remediū purgatōis z lotōis peccati q̄ fit i cōfessione. **Ter-**
cia causa fuit discretio gregis d̄nici. ne scz lupi absconderen-
tur in grege q̄ manducarent agnos. iō statutū est vt rectores

De confessione

ecclesiaz agnosceret vultū omniū suarū ne heretici sub pelle in-
nocentie maliciā suam palliarēt. Ideo omnes quicūq; et cuius-
cūq; conditionis sint tenentur ad minus semel in anno confiteri, aliter
peccant mortaliter et debent pena supradicta puniri. **Sed**
pone, aliquis est qui non habet conscientiam de aliquo peccato morta-
li, sed solum de venialibus, sed homo non tenet peccata venialia
confiteri, igitur talis non debet confiteri. **Dico** salvo meliori iudi-
cio quod aliquis potest teneri ad confessionem propter duo. **Uno** modo pro-
pter vinculum peccati, alio modo propter vinculum precepti. **Peccata** autem
venialia non tenet quis confiteri, propter vinculum peccati cum pos-
sint remitti sine confessione, tamen sunt confitenda propter vinculum
precepti quo tenet quilibet confiteri in anno semel, quoniam scilicet confitens
non habet nisi peccata venialia, nisi haberet mortalia quae confi-
teretur non tenet de necessitate ad venialia. **De hoc** tamen latius di-
cet infra. **Alterius** pone, aliquis est ita attentus circa divi-
na quod non habet remorsum conscientie de aliquo peccato nec mor-
tali nec veniali, tenet talis confiteri vel non. **Si** non tunc non om-
nes obligantur ad confessionem, cuius contrarium dominum est. **Si** autem te-
netur et non habet conscientiam de aliquo peccato mortali nec veniali te-
netur ad confitendum contra conscientiam suam et ita metiri, quod nephas est
dicere, quod ad minus talis non tenet confiteri. **Dico** quod si septies
in die cadit iustus ut sapiens ait, impossibile videtur secundum statum
viatorum eodem quod aliquis transiret una die vel una septimana sine
remorsu peccati venialis ad minus, et quod totum unum annum tran-
seat hoc habeo magis pro impossibile. **Hec** credo quod istud donum
fuit unquam collatum alicui sancto nisi christo et beate **Marie** vir-
gini, nec credo istud donum apostolos habuisse, quod venialiter pec-
cauerunt, ut dicunt **Gregorius** et **Augustinus**, in libro de natura et gratia. **Si**
omnes sancti et sancte dei adhuc viverent et interrogati forent
utrum sine peccato essent omnes una voce dicerent. **Si** dixeri-
mus quod peccatum non habemus ipsi nos seducimus et veritas
in nobis non est, excepta beata virgine de qua cum de pecca-
tis agitur propter honorem filii nullam proorsus questionem
volo haberi. **Et** dicit **Hieronimus**, Res pene contra na-
turam est ut aliquis sit sine peccato. **Ideo** homo quantum-
cūq; sit perfectus debet cogitare corde, et confiteri ore se

Tractatus. iij. secūde partis

esse peccatorem. qz vt dicit **Be.** Bonarū mentiū est ibi timere culpam vbi culpa nō est. de obser. ieiū. c. psiliū. **Uñ** de cōi lege tenent oēs ad p̄fessionē. z si de⁹ de sp̄alissima gr̄a daret istud donū alicui qz nō mortalit̄ nec venialit̄ peccaret. credo qz talis adhuc vt nō p̄tēneret p̄ceptū ecclie deberet se p̄fessori suo p̄ntare. nō qz diceret se peccatōez qz mētiretur. s; deberet dicere. **Nō** habeo p̄sciam de aliq̄ peccatō. tñ p̄pter p̄ceptū ecclie me vobis p̄fento. sicut dixi supra de sc̄ificato in vtero q̄ d; suscipere sacramētū baptismi. licz nō habeat p̄ctm̄ originale

De tpe quo tenet hō confiteri **Ca. iij.**

Teste sapiente oia tēpus hñt. z ideo nūc videndū est de tpe quo faciēda est p̄fessio. scz si faciēda est statim post p̄petratōem peccati. vel an possit differri vsqz ad tēpus statutū in decretali. **Om̄is** vtriusqz sexus. scz vsqz ad q̄dragesimā. **Ad** hui⁹ ergo euidentiā sciendū est qz de p̄fessione possum⁹ loqui vel q̄stūm ad p̄positū interius. vel q̄stū ad p̄bus exterius. **Si** p̄mo mō sic dicūt cōiter om̄es doctores qz tenent proponere velle p̄fiteri tpe statuto. z p̄mo de peccatō cōteri. qz sine p̄posito confitendi z satisfaciendi nō dimittitur peccatū in p̄trūōe. **Et** dico qz p̄mo tenent p̄teri. qz sicut dicitur est supra qñ occurrit memoria de peccatō tenetur hō semper dolere z conteri de eo sicut dicitur est supra. licz etiam fuerit ip̄m p̄fessus. **Tamē** ex quo legitime est p̄fessus nō tenet ipsum iterū cōfiteri. **De** hoc tamen magis dicitur infra qñ agetur de iteratione p̄fessionis. **Et** qz statim cū hō aduertit se peccasse mortalit̄ tenet p̄teri. ideo etiā tenetur esse in p̄posito cōfitendi. **Sed** si loquamur de cōfessione actuali. scz si homo tenetur actualit̄ cōfiteri. **In** ista materia doctores sunt diuersi. **Quidam** em̄ dicūt indistincte qz quātūcūqz aliquis peccauerit non tenetur p̄fiteri ante tēpus statutū. sed tenet conteri z esse in p̄posito p̄fitendi. z fundant intentōem suam ex duob;. **Primo** qz p̄ceptum de confitendo est p̄ceptū affirmatiuū. ideo nō obligat nisi pro loco z tempore determinatis. tēpus aut̄ determinatū ab ecclia est q̄dragesima. ideo null⁹ tenetur ante quadagesimā p̄fiteri nec in natali nec in penthecostes. vt patz per ca. seculares. de p̄se. dist. ij. et. c. omnis homo. z. c. et si non frequenti. nisi esset in pe

De confessione.

iculo mortis. **S**ecundo qd actus confessionis non est necessarius ad iustificandem. qd p contritionem est iustificatio. et ita solus confessio est necessaria ex precepto et obligacione ecclesie. et ante festum pasche ecclesia non exigit. Sed ante illud tempus nemo tenetur nisi in articulo mortis. **A**lij dicunt qd peccator existens in peccato mortali statim quando hinc discreti et idonei sacerdotis copiam et peccati commissi memoriam debet confiteri peccatum suum. **N**ec obstat ista decretalis. **D**is vtriusq; sex. qd illa decretalis non dicit quousq; confessio sit differenda. sed qd non expectet ultra. sicut etiam prohibet ne quis ultra annum remaneat in excommunicatione. non tamen dat licentiam remanendi usq; ad illam horam. **I**terum fuit illa decretalis edita non pro negligentibus sed contra negligentes. **S**ed antequam illa decretalis est edita peccator tenebatur confiteri statim quando offerebat se oportunitas. sic videtur qd tenetur post eius editorem. **Q**ue autem istarum opinionum sit verior fateor me nescire. sed dicere sicut dicitur prima periculosus videtur dicere sicut secunda videtur durum. **S**ectus autem **T**ho. de aqno in quadam questione de libertate ponit aliquos casus in quibus existens in peccato mortali statim tenetur confiteri. **P**rimus est quando est in infirmitate de qua imminet sibi periculum mortis. et iste casus potest intelligi ex his que dicuntur extra. de pe. et re. c. cum infirmitas. **S**ecundus casus est quando hinc aliquid facere de quo imminet periculum mortis. licet pro tempore illo sit sanus. sicut quando hinc transire mare vel longam facere viam. vel pugnare vel aliquid aliud tale. **T**ercius casus est. si hinc facere aliquid quod existens in peccato mortali non potest facere sine alio peccato mortali. sicut si hinc dicere missam. vel recipere vel ministrare aliquid quod sacramentum ecclesie. **Q**uartus casus est quando commisit aliquid peccatum de quo curatus suus non potest eum absolvere. et timet quod tempore statuto non poterit forte habere copiam ipsius confessoris. tunc tenetur statim confiteri. **Q**uintus casus est quando sua conscientia dicat sibi statim esse confitendum. quod tenetur deponere eam aut facere secundum eam. cum non sit erronea sed salubris. **O**mnes enim dicunt. licet non sit necessarium statim confiteri. est tamen multum congruum. iuxta dictum sapientis. **N**on tardes converti ad dominum. et ne differas de die in diem. subito enim veniet ira illius et in tempore vindicte disperdet te. **I**deo **R**ay. in summa sua ponit quatuor rationes propter quas multum utile est et congruum statim confiteri. **P**rima est propter incertitudinem hore mortis

Tractatus. iij. secunde partis

tis. **U**n dñs in euāge. **Lu. xij.** Veniet dñs serui illi die qua
nō sperat z hora q̄ nescit. z p̄te ei⁹ cū infidelib⁹ ponet. **I**tē di-
uiti p̄mittēti sibi longā vitā fuit dictū **Stulte** hac nocte repe-
tent demones aiām tuā a te. z ea q̄ congregasti cui⁹ erūt. **S**e-
cūda cā ē. qz morās in pctō sp̄ accumulāt pctm̄ pctō. z p̄ dñs
penaz pene. **U**n apls **Ro. ij.** An ignoras qm̄ benignitas dei
te adducit ad p̄niam. sm̄ duriciā aut tuā z ipenitēs cor thesau-
rizastibi iram in die tribulatiōis z revelatiōis iusti iudici⁹ dei
q̄ reddet vnicuiqz iuxta opa sua. **E**t **Ozee. iij.** **Maledictū** et
mendaciū z furtū z homicidiū z adulteriū inundauerūt. z san-
guis sanguinē tetigit. i. pctm̄ adducit aliud pctm̄. **U**n **Ser.**
Pctm̄ qd̄ p̄ p̄niam nō delet mor suo pondere ad aliud trahit
Tercia cā est. qz q̄to maiorē moraz fecerit in peccato tanto
magis elongabit a deo. z p̄ dñs tanto difficili⁹ erit cōuersio
iuxta illud qd̄ d̄r in **Quidio** de remedio amoris. **N**ecte ven-
turas differ in horas. **Q**ui nō est hodie cras minus apt⁹ erit
Et **Quidius.** **Principijs obsta.** sero medicina paratur **Q**um
mala p̄ longas inualuere moras **E**t ps. **lxxij.** **Quia** ecce q̄ elo-
gant se a te peribūt. **Q**uarta cā est. qz magna angustiaz egrit-
tudine vix p̄t aliquis bene penitere seu etiā de peccatis cogi-
tare. **U**n **Hieronymus.** **Lū** egritudine opprimeris vix pote-
ris aliud cogitare q̄ sentis. **E**t illic rapit intentio mentis vbi
est vis doloris. **D**ulta em̄ vt ait **Aug⁹.** occurrūt tūc impedi-
menta. naz morbo vrget. pena terret. filij vxor z mūdus q̄ illici-
te dilexit eum a d̄ se vocant. de pe. di. vij. **T**ene ergo certuz z
dimitte incertū. id est age penitentiā z p̄fite te dum sanus es.
et nō differas vsqz ad infirmitatē. iuxta p̄siliū sapientis dicen-
tis **Quis** z sanus p̄fiteberis. **Q**uinta causa est. qz nisi pec-
cator in vita sua exaudierit dñm clamantem qz p̄fiteat z faciat
penitentiā. clamabit postea ipse ad dñm z nō exaudietur. **E**x
emplū de diuite epulone in inferno sepulto. q̄ nō est etiā exau-
ditus pro vna gutta aque. p̄pter que nō differenda vel tardan-
da est p̄fessio. sed est multū vtile z p̄gruū qz statim fiat **R**ichar-
dus tñ in quarto suo super sententiās loquens de hac mate-
ria dicit qz aliter censendum est in illo casu de religioso. aliter
de laico. **N**am religiosus cuz totū tempus vite sue sit sibi p̄sē

De confessione

penitentia habita copia sacerdotis idonei si peccauerit mortaliter credo q̄ tenet statim sine mora p̄fiteri. Et intelligit sine mora sicut recta rō ordinabit. Laicus vero rōnabiliter potest expectare tempus quadragesime. q̄d est tēpus penitētie. **U**n̄ cū illud tēpus sit laicis magis oportunū ad cōfitendū z satisfaciendū si expectet illud rōnabiliter a deo iudicare q̄ nō peccauit dū tñ pponat firmiter tūc t̄pis cōfiteri. De clericis aut iudicare nō audeo. p̄silius aūt sanū do q̄ oēs q̄ cadūt per pctm̄ mortale p̄fiteant statim cū possūt. **N**ō em̄ videt̄ p̄trid̄ qui tam diu vulnus peccati portat occultū. verba sunt **R**ichardi. Quicquid sit de ista materia credo q̄ in casibz quos ponit sc̄s **T**homas de aquino de necessitate tenet̄ q̄libz statim habita oportunitate p̄fiteri. credo etiā q̄ p̄siliū **R**ichardi sanū est z salubre z debz exeq̄ cū magna diligētia z virtute nec sufficiāt de tpe quo tenet̄ homo p̄fiteri

¶ Qui debet homo p̄fiteri **Ca. iij.**

Quoniam ille cui facienda est p̄fessio sacramentalis oportet q̄ ha beat clauēs. videndū est p̄mo aliqd̄ de clauibz. **M**orandū est ergo q̄ hoc nomen clauis trāslatū est in corporalibz ad spūalia. Clauis em̄ in corporalibz est instrumentum ad remouendū aliqd̄ obstaculū q̄d impediēbat vt non possit haberi bene aditus ad domū. Sic in spūalibus illud q̄d remouet pctm̄ mortale q̄d est obstaculū ad ingrediendū ad regnū celeste vocatur clauis. Et ista clauis est triplex. **P**rima est clauis autoritatis. z istam solus habet deus. Nam de ista clauē loquebantur iudei dum dicebant. Quis potest remittere peccata nisi solus deus. quasi dicerent nullus. z hoc est verū autoritatis. **A**lia est clauis excellentie. z hanc solus christus hō. Et de hac clauē loquit̄ **I**saias in persona dei loquens de christo. Dabo clauē dauid sup̄ humerū eius. Et d̄ christus hō habere clauē excellentie in q̄stū p̄ passionē suā ip̄e satisfecit p̄ om̄ibz pctis nostris. imo p̄ pctis totius mūdi. vt d̄ b̄tus **J**oānes. Et hoc est verū q̄stūz ad efficaciam. **T**ercia est clauis ministerij. z istā clauem habēt sacerdotes. z datur eis in collatōe ordinis sacer-

Tractatus. iij. secūde partis

dotalis. Et de ista dictū fuit Petro. Dabo tibi clauēs regni ce-
loꝝ. ⁊ de istis clauibꝫ loquit̃ hic. **S**ciēdū est ergo qꝫ duplex
est clauis ministerij. vna est scia discernēdi. alia est ptās ligan-
di atqꝫ absoluēdi. De scia aut̃ discernēdi quō est clauis ⁊ quō
nō. ⁊ si est alia clauis fm̃ rem a potestate ligādi ⁊ soluēdi. ē ma-
gna diuersitas inter doctores theologos. ⁊ ideo nō dico nunc
ampliꝫ de ista materia. p̃sertim cū dñs papa Joānes qñdaz
loquēs de clauibꝫ in quadā extrauagāti sua q̃ incipit. quozūdā
faciat mentōem de ista diuersitate doctoz. etiā nihil determi-
nat. **U**t ex q̃ relinqt̃ indeterminatū temerariū est aliqd̃ defi-
nire. **I**stud tñ firmiter tenendū est qꝫ iste clauēs cuilibꝫ sacer-
doti dant̃ in sua ordinatōe. **S**iste clauēs nō p̃nt̃ exire in ac-
tum donec sacerdos habeat materiā in quā agat. ⁊ h̃ vel p̃ cō-
missionē cure aiay. sicut h̃nt̃ archiep̃biteri ⁊ omēs h̃ntes cu-
ram aiay. vel p̃ p̃uilegiū. sicut h̃nt̃ fr̃es p̃dicatores vl̃ minores
vel aliq̃ q̃ ex p̃uilegio dñi pape vel ep̃oz. p̃nt̃ p̃dicare vel p̃fes-
siones audire. **E**x his ḡ patere p̃t̃ cui sit sacramētalis p̃fessio fa-
cienda. **E**t dico sacramētalis p̃fessio. ad excludendū p̃fessionē
p̃siliatiuā siue directiuā. scz̃ qñ pctōꝝ p̃fiteat̃ alicui pctm̃ suū vt si
bi sup̃ eo p̃sulat ⁊ in deū dirigat. nō vt eū absoluat. qz̃ tal̃ p̃t̃ fie-
ri cuiqꝫ bono viro q̃ p̃t̃ p̃sulare vel orādo vel instruēdo. **S**z̃
loquēdo de p̃fessione sacramētali q̃ fit p̃pter absolutiōes. dico
qꝫ ex dictis patēt̃ due p̃clusiones. **P**rima est. p̃fessio sacramē-
talis est faciēda sacerdoti ⁊ nō alteri. i. nō p̃t̃ fieri nisi h̃nti cla-
ues. et iste ē solus sacerdos. et rō ē. qz̃ absolutio fit virtute cla-
uū. ita qꝫ nullꝫ p̃t̃ absoluere in foro p̃nie nisi habeat clauēs. qđ
p̃z. qz̃ vt dictū est clauēs ordinant̃ ad absoluendum. **I**stud tñ
meliꝫ dicit̃ infra qñ ageť de ptāte clauū. sed nullus h̃z̃ clauēs
nisi sacerdos. cū clauēs dant̃ in collatōe ordinis sacerdotalis
ḡ p̃fessio sacramētalis nō p̃t̃ nec d̃z̃ fieri nisi soli sacerdoti. **E**t
ita d̃t̃ b̃t̃s Aug⁹. et ponit̃ de p̃nia di. vi. **Q**ui vult p̃fiteri pec-
cata sua vt inueniat p̃niā. q̃rat sacerdotē sciētes ligare ⁊ sol-
uere. **S**cōda p̃clō est. qꝫ faciēda est p̃prio sacerdoti. ⁊ ista cō-
clusio p̃z̃ sic. licet̃m̃ vt dictū est omēs sacerdotes habeāt cla-
ues. nō tñ oēs h̃nt̃ materiā. i. parrochianos. in quā p̃nt̃ exerce-
re vsqꝫ clauū. s̃z̃ solū illi q̃ b̃o p̃missa est cura aiay. q̃ h̃nt̃ vsqꝫ

De confessione

potestatis respectu illoꝝ quoz cura est eis ꝓmissa. Et ideo so-
lū talibꝫ est ꝓfessio faciēda. ⁊ tales sꝫ ꝓꝓriꝫ sacerdotes. ꝫ soluz
ꝓꝓriꝫ sacerdotibꝫ est cōfessio faciēda. ¶ Sed ꝓt aliqꝫ dicere
qꝫ est ꝓꝓriꝫ sacerdos. Aliqꝫ dicūt qꝫ ꝓꝓriꝫ sacerdos est parro-
chialis sacerdos qꝫ hꝫ administrare eccliaistica sacra. ⁊ isti con-
fessio est faciēda. Et videtꝫ dictū istoz fundari in rōne ista. Il-
li ꝫ fieri ꝓfessio qꝫ hꝫ ministrare sacra eucharistie. ad hꝫ em̄ est
datū ꝓceptū de ꝓfiteō in qꝫ dragesima vt fideles digne acce-
dant ad sacra eucharistie in pascha. Lū ꝫ sacerdos prochia-
lis sit obligatꝫ ⁊ teneatꝫ ex officio suo ministrare sacra eucha-
ristie prochianis suis. ideo oēs prochiani sui sibi tenentꝫ ꝓfi-
teri de necitate ad mīnꝫ in qꝫ dragesima. ⁊ ita videtꝫ eē intētio il-
lius decretalis. Dis vtriusqꝫ sexꝫ. ⁊ illiꝫ de pe. di. vi. placuit.
Istud etiā videtꝫ de intētiōe sacre scripture in veteri testamēto
vbi dicitꝫ Prover. xxvij. Diligēt agnosce vultū pecoris tui. fm̄
glo. vultꝫ est scia qꝫ nō ꝓt agnosci nisi ꝫ ꝓfessionē. ꝫ optꝫ qꝫ il-
le qꝫ hꝫ curā agnoscat ꝓfessionē. qꝫ nō ꝓt fieri nisi audiat eam.
Hoc at idē videtꝫ dicere scriptura etiā in nouo testamēto vbi
dicitꝫ Hebre. vl. c. Servi obedite ꝫ oīa ꝓꝓositis vꝫis. ipi em̄ ꝫ
uigilāt qꝫ si rōnē reddaturi ꝫ aīabꝫ vꝫis. ꝫ si ille qꝫ hꝫ curā teneꝫ
rōem reddere ꝫ aīa subditi. videtꝫ necariū ꝫ sciat statū aīe sub-
diti. qꝫ nō ꝓt facere nisi audiat eiꝫ ꝓfessionē. qꝫ re optꝫ qꝫ qꝫlibꝫ
subditꝫ ꝫ teneatꝫ curato suo. Alij distinguūt de ꝫꝫꝫ ⁊ dicūt qꝫ
ꝫꝫꝫ dꝫ duobꝫ modis. Uno mō dꝫ ꝫꝫꝫ fm̄ qꝫ diuiditꝫ ꝫtra
alienū. Alio mō dꝫ ꝫꝫꝫ fm̄ qꝫ diuiditꝫ ꝫtra naturā ꝫmunes
Hō dicūt isti qꝫ qꝫlibꝫ teneꝫ ꝫfiteri ꝫꝫꝫ sacerdoti fm̄ qꝫ ꝫꝫ
ꝫꝫꝫ opponitꝫ alieno. nō autꝫ fm̄ qꝫ ꝫꝫꝫ opponitꝫ cōi. Nā cō-
stat ⁊ certū est qꝫ si aliqꝫ cōfessus fuisse ꝫctā sua pape vel epō
vel archiepo. fatūū essꝫ dicere qꝫ teneꝫ illa eadē ꝫctā cōfiteri
ꝫꝫꝫ suo prochiali curato. Lū ꝫ isti qꝫ ex ꝫuilegio ꝫdicāt ⁊ au-
diūt ꝫfessiones. sicut vicarij dñi pape vel epoz. ꝫfessi eis non
teneꝫ iterū ꝫfiteri sacerdoti suo parrochiali. cū tales sint qꝫ si qꝫ
dā penitētiarij ꝫticularēs. ⁊ ideo sicut ꝫfessi penitētiarijs dñi
pape ⁊ epoz nō tenentꝫ iterū ꝫfiteri curatis suis. ita nec cōfessi
istis. Et ita est hodie determinatū ꝫ dñm nostrū dñm Joānē
papā. xij. in quadā sua extrauagati. qꝫ incipit Gas electōnis

Tractatus. ij. secūde partis.

Itud etiā videt esse de intentione illi⁹ decretalis Bonifacij sup cathedrā q̄ ponit extra de sepulturis. ⁊ de pe. ⁊ re. in cōsti. dñi Clementis. c. dudū a bono memorie. vbi dicit q̄ frēs pdicatores ⁊ minores habeāt tñ de potestate in p̄fessionib⁹ audie⁹ dis q̄ tu⁹ parrochiales sacerdotes de iure noscunt habere. s; p̄fessi parrochialib⁹ sacerdotib⁹ nō tenent iterū p̄fiteri. s; nec p̄fessi istis. Et fm istā viā decretalis illa Omnis vtriusq; sex⁹ loquit de sacerdote pprio put ppriū diuidit p̄tra alienū. nō put ppriū diuidit p̄tra cōe. Cū est sensus q̄ p̄fiteat pprio sacerdoti. i. nō alieno. Et q̄cqd sit de hoc. tñ si illi q̄ audiūt p̄fessiones ex privilegio dñi pape inducerēt sibi p̄fidentes ad cōfite dū semel in āno curatis suis bñ facerēt. Et ad h̄ inducunt in illa decretali dñi Bñdicti. xi. q̄ fuit de ordine pdicatorū q̄ incipit Inter cūctas. ⁊ tenent ad h̄. q; licz illa decretalis sit reuocata in q̄tū cōtrariat decretali Bonifacij. q̄ incipit Sup cathedrā. nō tñ q̄tū ad illa q̄ eq̄tatē ⁊ rōnem p̄tinet est reuocata. S; nūquid sacerdos parrochialis p̄t absoluerē parrochia nū suū de omni pctō suo. Dm̄ est q̄ Ray. in summa sua ponit q̄nq; casus de q̄b⁹ parrochialis sacerdos nō p̄t se intromittere nisi sp̄cialiter fuerit sibi p̄missum. Prim⁹ est q̄n̄ est sibi solēnis p̄nia iniūgēda. Scōs est vbi cūq; inuenit irregularitatē p̄tractā. Terc⁹ est q̄n̄ pctō est annexa ex cōdicatio. Quart⁹ est de incēdiarijs. Istis casib⁹ q̄tuor Hostien. addit tres casus et sic sunt septē. Cū q̄ntus casus est de publico pctōre. scz de publico blasphemio. Sext⁹ casus est de falsarijs lraz. dñi pape. Septim⁹ casus ⁊ q̄nt⁹ fm Ray. ē si sit p̄suetudo in ep̄atu q̄ aliq̄ certa crimina ad ep̄m referunt. sicut obtinet p̄suetudo in plerisq; ptib⁹ seu ep̄atib⁹ de homicidijs. sacrilegis. fortilegis. falsarijs. violatorib⁹ in unitatis eccl̄iasticę. sodomitis. incestuosis. periuris. ⁊ alijs enormib⁹ criminib⁹. q̄ ep̄i sibi retinent fm q̄ eis videt expedies. de q̄b⁹ certa regula dari nō p̄t. sed vnusq; curat h̄ suū synodale cū q̄ se dirigit. In materia ista dñs Guilbel. durādī in rectorio suo dicit. q̄ ponere tot casus nō est nisi auferre potestatē suam curatis. cū possint oīa de iure q̄ nō sunt eis p̄hibita exp̄sse. Hoc p̄bat. c. nup de sen. ex. an̄ si. Notādū etiā q̄ Ray. in summa ponit sex casus in

De confessione

quibus vnus sacerdos parochialis potest absoluere et audire confessionem subditoꝝ alterius sacerdotis. **Primus.** cum ille extraneus deliquit in parochia sua. **Secundus** si mutauit domicilium. sicut de scholaribus studentibus Parisius Colonie et alibi. **Tercius** est si sit vagabundus. sicut isti pauperes qui vadunt vagabundi per mundum. **Quartus** est quando aliquis huiusmodi sacerdotem imperitum vel maliciosum et omnino insufficientem. et vult ire ad magis peritum et sufficientem qui sibi melius consulat potest ire ad eum. petita tamen prius et obtenta licentia a proprio rectore sine sacerdote. et sacerdos teneatur eam sibi dare. **Quintus** casus est quando aliquis volens facere longum iter. utpote ire ad sanctum Iacobum. vel ad quamcumque aliam peregrinationem seu locum. petita licentia a curato suo potest in itinere profiteri. quia tunc quilibet qui huiusmodi audire confessiones poterit confessionem eius audire. **Sextus** est quando in articulo necessitatis est. quia in isto casu potest profiteri cuilibet sacerdoti. **In alijs autem casibus** prefatis exceptis non potest profiteri nisi potest audire confessiones vel ex permissione vel ex privilegio. **Sed** quod fiet de militibus siue de nobilibus vel de quibuscumque alijs qui habent domicilium in diuersis parochiis. et per vnam partem anni morantur in vno domicilio. et per aliam partem morantur in alio domicilio cui profitebuntur isti. **Vicendum** quod tales debent profiteri illi curato in cuius parochia habet principale domicilium vel domicilium. vel in cuius parochia morantur per maiorem partem anni. **Sed** pone. hic est vna mulier fragilis et pueram ad peccatum timet de curato suo qui est leuis et lubricus. quod si profiteatur sibi quod sollicitet eam de peccato vel quod reuocet confessionem suam. nunquid profitebitur ista sibi. **Dico** quod si timeat verisimiliter et probabiliter de isto vel de aliquo istorum debet petere licentiam a curato suo quod profiteatur alij. vel si potest habere copiam superioris sicut episcopi vel penitentiarii sui. vel alius cuius religiosi habent potestatem audiendi confessiones confiteatur sibi. **Sed** quod si forte ista non potest habere copiam alicuius istorum. et curatus est ita maliciosus quod non vult sibi dare licentiam profiteri alij quod fiet de ista persona **Dico** quod si timeat de sollicitatione commedet se deo orando quod eripiat eam a tentatione. et donec sibi virtutem et constantiam resistendi. et profiteatur in loco publico. **Et** deus qui teste apostolo nemo tentari permittit ultra id quod potest faciet cum

Tractatus. iij. secunde partis

tentatōe puentū z adiuuabit eam. z sic nō pmouebit. **I**n casu
sūt qz timeret de reuelatōe p̄fessionis credo qz si timor esset iu-
stus z rōnabilis. nō lenis z fatuus qz sine licētia sua si ipse ne-
garet ei ius pcedat sibi. scz qz alteri bñti potestātē audiēdi con-
fessiones possit p̄fiteri. ita tñ qz sit in pposito qz si haberet cu-
ratū sufficiētē p̄fiteret sibi. **S**icut em̄ ille qz p̄trahit m̄rimo-
niū apponēdo p̄ditōem inhonestā p̄tra substantiā m̄rimoniū
p̄uat iure m̄rimoniū. vt. xxij. q. iij. **I**nter cetera. xxij. q. ij. ali-
qñ solet q̄ri. extra de cōdi. appo. c. iij. de spon. c. vlti. ita sacer-
dos nō seruās ea q̄st̄ de substantiā p̄fessionis. imo faciens p̄tra
ea. est p̄uat iure qd̄ habebat in audiēdo p̄fessiones. **C**ū igit̄ tene-
re secretū sit de substantiā p̄fessionis q̄stū est ex pte p̄fiteris z cō-
fessoris sacerdos reuelās p̄fessionē est p̄uat iure qd̄ habuit in
audiēdo cōfessiones. **E**t ideo si timeat iuste z rōnabilr qz iste
curat̄ reuelabit p̄fessionē nullū tenet sibi p̄fiteri. **V**erū est qz
ista rō nō p̄cludit nisi p̄ eū qz reuelās est p̄fessionē. sed nō p̄tra
eū qz reuelatur est. **I**tem p̄m qz d̄t b̄tūs Bern. qd̄ p̄ charitate
institūtū est p̄tra charitatē militare nō d̄z. sed p̄fessio instituta
est p̄ charitate qz q̄libet tenet diligere se ad honorē dei eū glo-
rificādo. z se humiliādo eum sibi recōciliādo. igit̄ nō tenet mili-
tare p̄tra charitatē seipm̄ p̄dendo z diffamando. qd̄ faceret si
hō teneret p̄fiteri illi de q̄ iuste z rōnabilr timeret seu p̄sumere
tur qz reuelaret p̄fessionē. **C**ū Aug. hortās ad p̄fessiones et
p̄niam d̄t. **N**ō dico vt te p̄das. sed si aliq̄s sciētē p̄fiteret ali-
cui qz p̄fessionē reuelaret p̄deret se. igit̄ nō d̄z sibi p̄fiteri. **S**ed
pone p̄p̄riū sacerdos est hereticū vel scismaticū vel notorū si-
moniacū vel excōicatū. nūquid d̄z sibi p̄fiteri. **D**ico sine p̄iu-
dicio qz nō. **E**t rō generalis q̄stū ad oēs talis est. **C**ū em̄ p̄ti-
cipare cuz excōicatio in sac̄ris sit pctm̄ mortale. z oēs tales s̄t
excōicati a iure. z p̄fessio sac̄ralis sit sac̄r̄m. q̄cūqz talibz cōfite-
teret peccaret mortāl̄. **S**ed q̄stū ad hereticū est sp̄calis rō. qz
hereticū de facili sibi p̄fiterē poneret in errorē vl̄ induceret in
desperatōem. sicut fecerūt pharisei inde qz p̄fessus fuit eis d̄.
Peccauit tradēs sanguinē iustū. z illi loco boni p̄ciliū dixerunt
ei. qd̄ ad nos tu videris. **A**lteriū pone. d̄z cōfiteri z verū est
vt declarabit infra qz nullū d̄z diffamare nec accusare alios in

De confessione

Confessione. s. p. t. p. t. g. r. e. q. si aliq. p. fiteat curato suo optebit q. diffamet aliū. sicut ponat q. aliq. peccauit cū m. f. e. sua v. l. cū so. rore q. s. etiā curat. b. n. nouit. opt. q. talis exp. mat. z. noiet p. so. nā in p. fessioe dicēdo. p. egi talē rē cū m. f. e. vel cū filia vel cū so. rore. z. cū iste sint note curato vt d. c. m. est remanebunt diffamate apud eū. **D**ico q. talis debz. p. fiteri si habeat oportunitatē tali q. nō habeat noticiā istaz. p. sonarū. v. n. tal. d. z. venire ad curatū exponēdo z. dicēdo sibi. **D**ñe ego casum habeo quē nō debeo p. fiteri vobis. nō q. sitis insufficiēs. s. z. casus est talis quē non debeo dicere vobis. ideo peto licētiā a vobis alteri p. fiteā. et sacerdos d. z. eā sibi dare. z. ea habita tenet habere p. fessorē ido. neū q. nullā noticiā habeat de p. sona cū q. peccauit. **E**t cōsulo sacerdotibz. curatis q. sint faciles ad tales licētiās p. cedendas q. ex h. p. uenit duplex bonū. **U**nū est q. ipi exonerant. **A**liud est q. p. ctōres ap. t. meli. z. securi. p. fitent. **S**z. nūqd. mulier q. peccauit cū curato suo tenet sibi p. fiteri. **D**ico q. cū verecun. dia sit magna ps. satisfactiois z. hō nō tātū verecūdet de illo q. est p. cūis sceleris q. s. tum de vno alio. mulier ista nō d. z. sibi p. fiteri nec ipse d. z. eā audire. imo d. z. sibi dicere. vade ad alium. tū si p. fiteret sibi z. absolueret eam essz. absoluta. **S**acerdos aut. curat. cui p. fitebit. **D**ico q. qñ cōmittitur ei cura ipē petat ab epō licētiā q. possit eligere p. fessorē. vel si in p. missione cure di. ceret sibi ep. s. ne ex hoc q. habes curā alioz. detrimētū aie tue patiaris p. cedimus tibi q. possis eligere idoneū cōfessorē q. te absolueret valeat. hoc essz. multū securuz. **T**enet. tñ cōiter q. in p. missione cure det. eis talis licētia implicite. als. p. missio cure essz. eis multū nocūa. **S**ed nūquid ex h. possit p. fiteri simplicibz. sacerdotibz. q. nō hnt. autoritatē seu potestātē audiēdi con. fessiones. **D**ico q. nō de rigore iuris. **E**t est duplex rō. **U**na ē q. iste nō est modus dandi iurisdictionem ei q. alias nō h. **A**lia est. q. licet curati sint licentiati q. possint alijs confiteri. tñ isti nō sunt licētiati q. possunt eos audire. tñ credo q. ex quo ipi sciūt q. curati confitent. istis z. ipsi absoluūt eos z. nō phibent immo dissimulāt vident. eis tacite dare potestatem audiēdi z. absoluēdi curatos. **N**otandum aut. q. si aliq. sit in periculo. mortis z. nō possit habere copiā sacerdotis p. t. z. d. z. p. fiteri lai.

Tractatus. iij. secundum de partis

co fideli tñ nō excōicato. vt habet de pe. di. i. q̄ penitet. de cō. di. iij. sc̄m̄. **Et Aug⁹.** Tāta est vis p̄fessionis vt si imineat articulus necitatis z deest sacerdos p̄fiteat p̄rio. **Tñ** talis cōfessio nō ē sacramētū cū desit ibi illud qd̄ est formale in sacramento. s. p̄as clauis. rōe tñ bone voluntatis quā p̄cedit z vere cūdie quā incurrit absoluit a deo. **Et ille** q̄ audit p̄fessionem tenet orare p̄ ip̄o di. **Disereat** tui. zc̄. si sciat. vt p̄z n̄r. **Ita** tñ si euadit piculū tenet illi itez p̄fiteri q̄ eum p̄r absolucere

De quibz debet fieri p̄fessio **Caplm. v.**

Quod p̄redito quasi sup̄ficialiter qui facienda est cōfessio restat videre de q̄bz d̄z fieri. **Et est sciendū** q̄ debet fieri de pctis. **Ita** d̄z in ps̄. **Dixi** cōfitebor aduersum me iniusticiā meā dño. **Iniusticiam** dicit nō iusticiā. **Et in canonica** iacobī. **Cōfitemini** alterutrū pctā vestra. nō bona vel virtutes sicut faciebat phariseus dicens. **Grās** ago tibi dñe qz nō sūz sicut ceteri hoies fornicatores adulteri velat etiā hic publican⁹. **ieiuno** bis in sabbato. **decimas** do oim̄ q̄ possideo. d̄z ergo fieri de pctis. **Notandū** at̄. q̄ pctōz qdā sunt venialia. qdā mortalia. **Quātū** ad venialia pctā simplr loquēdo nō sunt cōfitemenda de necessitate. **Cū** em̄ de natura sua sint venialia. qd̄ etiā ip̄m nomē ip̄ortat p̄nt p̄ se veniā cōseq̄. siue p̄ penitentiā interiorē habēdo. s. cōtritiōem in generali de ipsis siue p̄ exteriorē assumptā. sicut p̄ p̄cussionē pectoris et silia. **Un̄** notandū q̄ venialia multis modis remittunt etiā absq̄ cōfessione sacramentali. **Uno** mō p̄ cōfessionē generalē q̄ fit in p̄ma z in completorio: z in p̄ncipio misse z in fine sermonis. **Alio** modo p̄ b̄ndictiōem ep̄alem. et idē credo nō tñ assero de b̄ndictione sacerdotis q̄ fit in fine misse. **Alio** modo p̄ aspersionē aq̄ b̄ndicte de cōse. di. iij. **Aquā** sale asp̄sam pplis b̄ndicimus vt ea cuncti asp̄si sc̄rificent z purificent. **Alio** mō p̄ p̄cussionē pectoris. **Alio** modo qñ q̄s deuote d̄t ordē dñi. **calē** sez pater noster. et hoc p̄tute illius p̄bi. **dimitte** nobis debita nostra. **Alio** mō vt dicūt aliq̄ p̄ ingressuz ecclesie p̄secrate. et intelligo qñ ingreditur cā orōnis. **Alio** mō per eleymsine largitiōem. vñ in **Daniēle. iij. c.** **Beccata** tua eleymsinis redime. de pe. di. i. **medicinas** **Et** credo q̄ p̄ q̄libet bonum

De confessione

opus deleant. vt ca. palleгато **A**lio modo p deuotā sumptio
nem alicuius sacramēti. potissime sacramenti eucharistie. de
cōse. di. ij. cuz oē crimē. intelligas tñ qñ dico sic pctā venialia
dimitti qñ psona non habet nisi pctā venialia. qz si haberet
peccata mortalia nunq̄ venialia sibi remitterent̄ q̄uscq̄ mor
talia essent remissa. q̄suis at venialia q̄stum est de natura sua
nō sint de necessitate cōfitenda. tñ est multum p̄gruum maxi
me viris pfectis. sicut sunt plati z religiosi q̄ p̄fiteant̄. qz pe
na eoz multū minuit̄ p̄tute clauū **N**otandū at q̄ in ca/
su aliq̄ hō tenet̄ p̄fiteri pctm̄ veniale. z h̄ duob̄ modis **P**rio
pp̄ter dubiū. s. qñ pbabiliter dubitat de aliq̄ vtz sit mortale
aut veniale. qz si non peniteat sicut de mortali discrimini se
exponit. et iō d̄z p̄fiteri sicut iacet in p̄scia sua. z iudicio sacer
dotis reliquit̄ vtz sit mortale vel veniale **E**t cōsulo sacerdoti
q̄ nō sit nimis p̄nus ad iudicādū pctā eē mortalia. s̄ p̄t dice
re eē pctm̄ et inducere hoīem ad p̄niam. **T**enet̄ etiā sc̄do hō
cōfiteri pctm̄ veniale pp̄ter ecciasticū statutū. qñ sc̄z nō h̄z re
morsum cōscie de aliq̄ pctō mortali. qz cū ex statuto ecclie te
net̄ q̄libet cōfiteri in q̄dragesima talis tenet̄ p̄fiteri. z cū non
habeat pctā mortalia que cōfiteat̄ optet q̄ cōfiteat̄ venialia
Dicit̄ tñ aliq̄ q̄ sufficit q̄ p̄ntet se sacerdoti dicēs. dñe nō ha
beo cōsciētā de aliquo pctō mortali. tñ presento me vobis vt
videatis p̄sciam meā **T**ñ p̄mū reputo verius **T**enendū ē er
go q̄ nō est necessariū cōfiteādi pctā venialia fm̄ q̄ talia sunt.
tñ multū vtile est z expediens nec tenet̄ q̄s ad cōfiteādū ea nisi
de bono et eq̄ nisi in duob̄ casib̄ p̄dictis. vel qz ligat̄ a p̄pa
p̄scia. qñ sc̄z dubitat vtz sit mortale vel veniale. vel a p̄stitu
tione ecclastica. qñ sc̄z nō h̄z mortalia q̄ p̄fiteat̄ **Q**uātū autē
ad pctā mortalia dico q̄ oia peccā mortalia tā occulta q̄ ma
nifesta tenet̄ q̄libet distincte z singulatim p̄fiteri. et si excide
runt a memoria sua tenet̄ laborare q̄tuz poterit q̄ recordet̄
Quāt̄ tenet̄ p̄fiteri pctā mortalia manifesta etiā sacerdoti p̄z
qz ad hoc q̄ sacerdos absoluat peccatorem oportet q̄ sciat
peccata vt deus cuius locū tenet et cuius autoritate absol
uit. sed nō p̄t scire vt deus nisi dicant̄ sibi in cōfessione **E**rgo
q̄tūcunq̄ pctm̄ sit manifestū p̄fessori. pctōr̄ debet sibi dicere

Tractatus. iij. secūde partis

in cōfessione ipm peccatus. Unde sicut in foro iudiciali non sufficit q̄ iudex sciat causam vt puata p̄sona. imo optet q̄ sci at eā vt iudex. ita in foro p̄niali nō sufficit q̄ p̄fessor sciat peccatū vt hō. imo optet q̄ sciat p̄ctm̄ vt deus. i. q̄ dicat sibi in p̄fessione. Tenet etiā p̄fiteri p̄ctā q̄stūcūq̄ occulta. Cui⁹ rō est. Sicut em̄ medicus corp̄alis nō p̄t dare salubre remediū nisi cognoscat infirmitatē. ita p̄fessor q̄ est medicus aīe nun q̄ p̄t iponere p̄niam salubre nisi p̄gnoscat p̄ctm̄. Nō p̄t autē p̄gnoscerē p̄ctm̄ occultū nisi reuelat sibi in p̄fessione. ergo oꝝ q̄ p̄ctm̄ q̄stūcūq̄ occultū p̄fiteat. Iustū est em̄ vt p̄ctōꝝ q̄ nō erubuit peccare in cōspectu dei cui nihil p̄t occultari nō erubescat ipsum p̄fiteri hōi p̄fessori. Apparet ergo q̄ p̄ctā moꝝ talia q̄cūq̄ sine sint occulta siue manifesta oīa et singula dī stincte et singillatim sunt p̄fiteāda. S; nunq̄d circūstātie peccatoꝝ sunt p̄fiteāde. Hōm̄ q̄ circūstātie q̄ sunt attēdēde in cōfessione in hoc versu p̄tinent. Quis q̄d vbi p̄ q̄s cui quō qm̄. Quilibet attēdat aīe medicamina dādo. Dicit em̄ q̄s. i. vtrū ip̄e p̄ctōꝝ sit masculus vel feia. senex vel iuuenis. nobilis vel ignobilis. liber vel seru⁹ in dignitate seu officio p̄stitut⁹. aut plac⁹ sane mētis vel insanus. sciēs vel ignozās. solut⁹ vel cōingat⁹. claustralis clericus vel laicus. p̄sanguine⁹ affinis v̄ extrane⁹ christian⁹ heretic⁹ iude⁹ v̄ pagan⁹ et filia. Quid. i. vtrū p̄misit adulteriū vel fornicatōem. stuprū vel homicidiū. aut sacrilegiū. et filia. Itē vtrū q̄d p̄petrauit sit enorme v̄ me diocre vel p̄nū. Itē an illud sit manifestū vel occultū. anti quū vel nouū et filia. Vbi. s. in loco p̄phano an sacro. in do mo dñi aut alibi. Per q̄s. s. mediocres aut nūcios: q̄ oēs tales facit eē p̄ticipes criminis et dānatōis et ip̄e est re⁹ p̄ peccatis eoz. Itē p̄ q̄s. i. cū q̄b⁹ p̄ q̄b⁹ et p̄tra q̄s. Quoties. i. q̄tiēs p̄gnouit adulterā v̄ fornicariā. et vtrū vnā v̄ p̄les. q̄tiēs dixit p̄rimo p̄ba p̄tumeliosa v̄ iniuriosa. et q̄tiēs iterauit iniurias et filia. vulnus em̄ iteratū tard⁹ sanat. Cur. s. q̄li tētatōe vel occasione s̄ fecerit. et vtrū p̄uenerit ip̄az tētatōem v̄ fuerit p̄uē sus ab ea. Itē vtrū sp̄ōte vel coact⁹ et q̄ coactōe cōditōali vel absoluta. Itē vtrū cupiditate vel paup̄tate. Itē vtrū ludēdi vel nocendi aīo et filia. Quō id est de modo agendi et patien

De confessione.

di qd meli⁹ actu q̄ lectōne seu loquūtōe scī. **Q**ñ scz an in tpe
sacro puta dieb⁹ festinis. xl. ieiuniorū vel alijs dieb⁹. Itē si añ
acceptā pñiam vel post frangēdo ipam pñiam. **I**ste ḡ stz cir/
cūstante q̄ sunt in oī pctō attēdēde. q̄z qdā respiciūt psonam
ipius pctōis. aut psonaz ill⁹ cui facta est iniqtas. sicut est q̄s
Quedā respiciūt ipm pctm. z h̄ vel q̄stū ad substātiā facti. z sic
est q̄s. vel q̄stū ad modū agēdi. z sic est q̄s. vel q̄stū ad cām fi
nalē. z sic est cur. vel q̄stū ad cām adiuuante. z sic est q̄s. vel q̄/
tum ad frequētiā act⁹. z sic est quotiēs. **Q**uedaz respiciūt tps
et sic est q̄n. qdā respiciūt locū. z sic est vbi. **H**az aut circūstan
tiar qdā mutāt spēm pcti. sicut accipe rez alienā inuito dño est
pctm furti. mō isto pctō addit ista circūstātia vbi. scz q̄ accipi
at de loco sacro iā mutāt spēs pcti. qz nō solū est furtū. imō sa
cilegiū. **S**ilr cognoscere mulierē nō suā est fornicatio. addat
ista circūstātia q̄s. scz q̄ ista sit coniugata iam est adulteriū. vel
q̄ sit virgo iā est stupz. vel q̄ sit sanguinea iā est incest⁹. **V**el
addat ista circūstātia q̄s. i. q̄ nō cognoscat mō debito. iam
mutāt spēs. qz ē pctm ptra naturā. **S**ilr inebriari de sua na
tura nō est pctm mortale. addat ista circūstātia q̄tiēs. scz q̄ iā
bz in vsu q̄ inebriet se. iā est pctm mortale. **S**ilr aliū peccare
iniuriōse est pctm. addat ista circūstātia q̄s. scz q̄ ille q̄ peccat
sit cleric⁹. iā mutāt spēs. qz ibi est excoicatio. z sic de alijs cir/
cūstātijs. **Q**uedā p̄o circūstātie nō mutāt spēm pcti s̄z aggra/
uant pctm. **V**erbi grā cognoscere solutā nō suā est fornicatio
mō addat ista circūstātia q̄n. i. q̄ cognoscat tpe sacro. licz non
mutāt spēs pcti tñ aggrauat pctm. **V**el addat ista circūstātia
qd. i. q̄ fornicet publice z manifeste. certe iā aggrauat pctm.
et sic de alijs circūstātijs. **Q**uedam p̄o circūstātie sunt q̄ rele/
uant pctm. sicut peccare clericū est pctm. addat ista circūstan
tia. scz q̄ aliq̄s peccat cu3 ludo. iā minuit pctm. **S**ilr accipe
rē alienā est pctm. addat ista circūstātia q̄n. i. q̄ aliq̄s accipi
at eā tpe magne nc̄tatis. certe minuit pctm. z sic de alijs. **P**a
ter ḡ q̄ circūstātiar qdā stz q̄ mutāt spēm pcti. qdā q̄ aggrauāt
sed nō mutāt. z qdā q̄ alleviāt. **D**e circūstātijs q̄ mutāt spēm
pcti dicūt p̄corditer doctores q̄ sunt de nc̄tate p̄fite de **U**n
nō sufficit dicere in p̄fessōe accepi alienā rē. imo si accepta fu

Tractatus. iij. secūde partis

erit de loco sacro optz qz expmāf dicēdo. accepi illud de eccle
sia vel de tali loco. **N**ō em̄ sufficit dicere peccaui cū muliere.
imo optz qz expmāf si sit coniugata vel p̄go v̄l p̄ sanguinea vel
religiosa. z sic de alijs. De circūstātjs autē aggrauātibz s̄z nō
mutātibz spēm pcti est diuersitas inter doctores. **N**ā q̄dā dī
cūt qz tenent de nccitate. Alij autē dicūt qz nō sunt de nccitate
p̄fiteēde. **E**st tñ multū p̄gruū z vtile qz cōfiteant. z h̄ maxime
viris p̄fectis z intelligētibz. z credo qz p̄fessores debēt interro
gare de h̄mōi circūstātjs. z potissime simplices. de h̄ tñ ma
gis dicef infra. De circūstātjs autē allenātibz dicunt doc. qz
nō debēt p̄fiteri nisi forte interrogent ab eis. **E**x p̄dictis p̄z
quō tā pctā venialia q̄z mortalia sunt p̄fiteēda. **Q**ue autē sunt
pctā mortalia dicef infra qñ agef de interrogatōibz fideis in
p̄fessione. qz si ponerent hic oporteret itez ponere ibi

Qualis dz esse cōfessio **La. vi.**

Ad sciendū q̄lis dz esse p̄fessio. **N**otādū qz David in secū
do psalmo penitēciali. q̄ est tricesimus in ordine ponit
summarie p̄ditōes p̄fessōis dicēs. Dixi p̄fitebor aduersus me
iniusticias meas dño. z tu remisisti impietate pcti mei. **U**bi
innuit qz p̄fessio p̄mo dz esse p̄meditata. ideo d̄t Dixi. i. i. cor
de meo disposui. **S**ecūdo dz eē apta nō palliata. ideo d̄t p̄fite
bor. i. nō tacebo z nō palliabo. nō excusando vel defendēdo
me. **T**ercio debz eē accusatoria. ideo d̄t aduersum me. i. s̄ me
nō excusando z defendēdo me. **Q**uarto dz esse verecūda. ideo
d̄t iniusticias. i. pctā de q̄bz hō verecūdat. **Q**uinto dz eē pro
pria. ideo d̄t meas. nō alienas. **S**exto dz esse meritoria. **N**ā
sequit. z tu remisisti impietate pcti mei. **E**t autē magis parti
culariter procedamus notādū est qz p̄fessio ad hoc qz p̄ficiat
dz habere. xvi. p̄ditōes. q̄ in his versibz p̄tinent. **S**it simplex
humilis p̄fessio pura fidelis. **A**tqz frequēs nuda discreta libēs
verecūda. **I**ntegra secreta lachrymabilis accelerata. **F**ortis z
accusans z sit parere parata. **P**rima ergo p̄ditio est qz sit sim
plex. **S**implex dz quasi sine plica. vñ p̄fessio debz esse sine pli
ca alicuius falsitatis ita qz nō taceat veruz nec administretur
falsum etiā humilitatis cā. vñ **Aug**. **Q**um humilitatis causa
mentiris si nō eras pctōr ante q̄z mētiebaris mentiēdo effici

De confessione

eris reus. **¶** An pfitens nō dz eclare qd fecit. nec dicere qd nō fecit. s; simplr de plano narrare omnia pctā sua. qz vt dicit sapiēs Qui ambulat simplr ambulat pfidenter. **¶** Secūda p̄ditio est. qz sit humilis. talis fuit p̄fessio publicani de quo ait christus in Luc. qz nō audebat ad celos oculos leuare sed percutiebat pectus suū dicendo. deus ppitius esto mihi pctōri. z ideo recessit iustificatus. **¶** Ideo dicit b̄tus Petrus ap̄ls. Humiliamini sub potenti manu dei vt vos exaltet in tpe visitatōis. qz vt dicit Job. Humile spū suscipiet gloria. **¶** Tercia cōditio est qz sit pura. qz nō fiat p̄pter ypocrisim vel p̄pter vanā gloriā. sed fiat pure p̄pter deū. z nō fiat timore seruli. i. timore pene inferni. sed timore filiali. i. timore offense diuine. sicut dictū fuit supra de p̄tritione. **¶** Fiat em̄ sine fictōe. qz talis p̄fessio esset p̄fessio lupi. de quo fabulose narrat qz semel p̄fitebat z p̄fessor dixit sibi. **¶** Facis signa facis animū tñ extimo fallacē. **¶** Vix solitā vitā mutat solitus habitus **¶** Vix amicus eris omnib; quicquid dicas. q. d. licz p̄tēdas p̄tritōem z p̄niam exterius in facie. maliciā tñ retines in aīo interius. i. in corde. **¶** Quarta p̄ditio ē qz sit fidelis. scz vt tam p̄fitens q̄s p̄fessor sint in fide catholica et fiat fm̄ doctrinā ecclie z nō fm̄ doctrinā hereticorū. ita etiā fiat sub spe venie. ne sit sicut p̄fessio **¶** Inde p̄ditoris. q̄ post q̄s fuit optime p̄fessus dicēs. peccani tradens sanguinem iustus desperauit de venia. z abiens laqueo se suspendit. **¶** Proban- tur ista de pe. di. i. quez penitet. z di. vi. qui vult. **¶** Quinta cōditio est qz sit frequens. qd̄ duplr̄ intelligendū est **¶** Uno modo vt quis frequēter ceciderit per pctm̄ mortale frequēter resurgat per penitentiā. de hoc habet de pe. di. iij. c. hec de charitate s. reperiuntur. et. s. septies in die cadit iustus. et. s. adhuc in- stant p̄fidi. **¶** Alio mō vt eadez pctā frequēter p̄fiteant. **¶** Unde Augustin⁹ **¶** Quanto confitetur quis plurib; turpitudinē cri- minis. tanto facilius cōsequitur veniam remissionis. **¶** De hoc tamen quomodo ad hoc tenetur quis dicit infra quādo age- de iteratione confessionis. **¶** Sexta p̄ditio est qz sit nuda. qz non debet confiteri per nūcium nec per epistolā. sed viua vo- ce ore proprio z presentialiter. vt qui per se peccauit p̄ se eru- bescat. **¶** Item non debet confiteri verbis vel noib; criminum

Tractatus. iij. secunde partis

palliativis. s; qdlib; pctm noie pprio suo qstuciq; turpe exp/
matm honeste. z oes circustantias qstuciq; turpes z abomia
biles expmat. vt sic tota sanies apostematis expellat **De cir/
cstantis quo sunt pfitende hes s. c. pcedenti. Nota etia q mu/
tus pt z dz pfiterip signa. z ho q est alteri lingue z ideomat
ita q si pffoz no intelligeret eu dz pfiterip interpre. z inter/
pres ita tenet tenere pffionelicut sacerdos **Nota etiam q si
aliqs scribat pctam sua in carta vt meli9 recorderet de eis z legat
carta coram sacerdote bn facit **Septima pditio est q sit discre
ta. scz vt distincte z separatim pfitcat pctam sua no cofuse. in tra
illud ps. Lauabo p singulas noctes. i. p singula pctam. lectum
meu. i. psciam mea **Itē z eligat peritū indicē **Aug9. Sacer/
dote qras q te sciat ligare z soluere. z de hoc qre supra cui facie
da est pffio **Octaua pditio est q sit libes. i. voluntaria vt no
sit sicut pffio **Achor. q coact9 pffus est z lapidat9. s; sicut
pffio dextri latronis in cruce **Licet em dolere debeat ppter
pctam q pmissit. m gaudere dz ppter vitam qua recuperat. vn contin
git gaudiu z dolore etia simul z semel ee in eode subiecto. **Un
in ps. Scdm multitudinē dolor meoz in corde meo p sola
tiones tue lenifica aiam mea **Nona pditio est q sit verecun
da. cu magna ei verecūdia dz pfiteripctōr z sic merebit veniam
**Aug9. Laborat mens patiedo erubescētia **Et qm verecūdia
est magna pena. q erubescit p pctō sit dign9 venie. de pe. di. i.
quē penitet **Ho m rata dz esse verecūdia q ppter eā dimittat
dicere veritates **Un sapiēs **Ecli. iij. Ne pfundaris paia tua
dicere verū. est em pfusio adducēs ad gloriāz siue ad veniam
**Decima pditio ē q sit integra. scz vt dicat oia pctam sua. no
dicēdo ea inter duos sacerdotes. s; dicat oia vni nihil penit9
dimittēdo **De em summe pfect9 op9 ipfectōis no nouit. aut
em totū hoiem sanat aut nihil **Versus circa b **Sūma dei pie
tas veniam no dimidiabit **Aut nihil aut totū te penitēte dabit
**Aug9. **Laveas g ne verecūdia ductus diuidas pffionē
**Undecima pditio q sit secreta taz ex pte pfitentis q ex pte
pffozis **Ex pte pfitētis vt no pdicet pctam sua i plateis ne aliq
scandalizent in pctō. z ne sit de illis q cu malefecerint glorian
tur. **Quo aut dz esse secreta ex pte pffozis dicet infra qm age**

De confessione.

tur de sigillo p̄fessionis. **D**uodecima p̄ditio est q̄ sit lachry-
mabil. et de h̄ Hieremias ait. Per diē et noctē nō des requies
tibi. neq; taceat pupilli oculi tui. **Uñ** d̄t Joh. Cris. Lachry-
me lauāt delictū qd̄ pudor ē p̄fiteri. Et in veritate magnū sig-
nū s̄t p̄tritois lachryme. potissime in hoīe adulto. **Nā** in par-
uulo et muliere nō ē multū curandū de lachrymis. **Nā** de mu-
liere d̄t. **Quidi?** **U**t flerēt oculos erudiere suos. **T**redeci-
ma p̄ditio q̄ sit accelerata. i. festina. Et de ista p̄ditoe req̄re su-
pra in cap. qm̄ faciēda ē p̄fessio. **D**ecimaq̄rta p̄ditio q̄ sit for-
tis. exēplo b̄tē marie magdalene. q̄ adeo fuit fortis in peniten-
do p̄pter amarā interi? p̄punctōez q̄ nullo pudore obstante
publice p̄fessa fuit turpitudinē pctōz suoz. **S**ic pctōz d̄z esse
fortis in penitēdo et p̄fitendo pctā sua q̄ nullo mō retrabat a
p̄fessione illoz. q̄ sc̄ptū ē in **L**atic̄s. **F**ortis est vt mors dilec-
tio. **Q**uintadecima p̄ditio q̄ sit accusatoria. i. q̄ dicat se pec-
catū p̄misisse ex p̄pria militia. accusando se fortit nō p̄tendēs
excusatiōes in pctis. sicut fecerūt p̄mi pentes. **Uñ** sapiēs. **I**u-
stus in p̄ncipio accusator ē sui. **V**eniet amī? ei? et excusabit
eū. **I**ste amī? est de? nisi pctōz mō se accuset corā isto amico
et corā sacerdote dei vicario. habebit in futuro multos accu-
satores. i. deū. p̄pria p̄sciam. diabolū. pctm̄. et etiā totū mūdū
q̄ vt d̄t sapiēs. **B**ugnabit tot? orbis terraz cōtra insensatos
id ē pctōres. **S**i at mō accuset se pctōz. de? excusabit eū in fu-
turo. **S**edecima p̄ditio q̄ sit parere parat?. i. q̄ sit obedi-
ens. **A**ug. **P**onat se penitēs oīno in p̄tate iudicis. i. in iudicio
sacerdotis: nihil reseruās. et oīa eo iubēte parat? sit facere p̄
recupanda vita aīe q̄cūq; faceret p̄ euitāda corpis morte. et h̄
cū desiderio. q̄ recupat vitā infinitā. **C**ū gaudio em̄ d̄z facere
imortal futur?. q̄ faceret p̄ differēda morte moritur?. **N**ay
mūdus at in summa sua addit alias duas p̄ditōes. **P**rima ē
q̄ sit p̄pria. i. q̄ seipm̄ accuset pctōz et nō aliū. **Uñ** d̄t ps. **D**e-
us vitā meā annūciaui tibi. vitā inq̄t meā. nō alienā. als si cri-
mē vel pctm̄ alterius p̄deret nō eēt criminis illius corrector
sed p̄ditōz vel detractor. **Uñ** nullus d̄z aliū noiare in p̄fessio-
ne. nec sacerdos d̄z de noīe eū interrogare. **F**allit aut̄ istud qm̄
circunstātia pcti est tal q̄ aliter nō p̄t p̄fiteri pctm̄. putasi q̄g

Tractatus. iij. secūde partis

nonit matrē vel filiā **Q**uid at̄ z q̄no faciendū sit in h̄ casu dēn̄
est sup̄. ca. cui faciēda. **S**ecūda p̄ditio cōfessionis quā addit
Ray. est q̄ sit morosa. vt nō dicant̄ pctā in trāsūu sicut camp
fores cōputant nūmos. sed cū maturitate z morosa delibera
tione. vt ex hoc attendat̄ deuotio z maior habeat̄ p̄ritio z ve
recūdia **C**onfiteat̄ ḡ pctōr iuxta formā supradictā. z habita re
missione peccatorū habebit p̄mia beatorū.

De iteratione confessionis **Cap. vii.**

Licet vt dictū ē supra multū vtile sit z fructuosuz ferquēt
cōfiteri. aliq̄n̄ t̄n̄ ē neccāriū. **N**otandū ḡ q̄ doctores ponūt
aliqs̄ casus in q̄b̄ de neccitate salutis p̄fessio ē iterāda. **P**rimus
est p̄pter enormitātē sceleris. s. q̄n̄ aliqs̄ h̄z aliq̄nē casum de q̄
cōfessor suus nō p̄t eū abfoluere. z remittit eū ad supiorē. d̄z
cōfessionē quā fecerat inferiori iterare supiori vt sciat q̄ p̄mia
sit ei imponēda. nisi forte supior q̄stū ad casum illū cōmitteret
vices suas inferiori. p̄bat̄ ille casus. xxiiij. q. ij. c. latozē. extra
de pe. z re. significauit. **S**ecūds casus est p̄pter ignorātiā cō
fessoris. si ei p̄fessor sit imperit⁹. z nesciat sibi imponere peni
tentiā p̄ pctis p̄fessis d̄z eū remittere ad cōfessorē perituz q̄ ei
sciat p̄miam salutarē imponere z iste tenet̄ pctā p̄mo confessa
iterū cōfiteri. vñ **A**ug⁹. **S**acerdotē q̄ras q̄ te sciat soluere z li
gare. **T**ercius casus est p̄pter p̄temptū satisfactōnis. vt q̄n̄
aliqs̄ fuerit p̄fessus de pctis suis z p̄tēp̄t̄ facere p̄miam sibi i
positā z excidit a memoria sua q̄ fuit illa p̄mia tenet̄ iterū cōfi
teri illa ac eadē pctā si recorder̄ de eis. p̄bat̄ iste casus. de pe.
di. iij. si apls. **D**istinguendū t̄n̄ est in isto casu. qz aut iste cōfi
ter̄ eidē p̄fessori cui p̄mo erat p̄fessus aut aliq̄. **S**i p̄fiteat̄ eidē
aut iste p̄fessor recordat̄ de pctis p̄us p̄fessis. z tūc nō tenet̄ ni
si velūt iterū cōfiteri ea sibi. sed sufficit dicere. d̄ne ego als̄ sui cō
fessus vob z vos recordamini de q̄b̄. sciatis q̄ ego p̄tēp̄t̄ fa
cere p̄miam quā mibi imposuistis. nec recordoz q̄ fuit. iō ve
nio ad vos vt illam vel aliā p̄miam mibi imponatis. **S**i autē
cōfessor nō recorder̄ de peccatis p̄mo sibi cōfessis credo q̄ te
net̄ itez cōfiteri. **E**t idē dico si confiteat̄ aliq̄. **Q**uartus ca
sus est p̄pter malitiā fictionis peccatoris. scz q̄n̄ aliquis scientē
retinet aliquod mortale peccatū in cōfessionē q̄uis cōfiteat̄.

De confessione

omnia alia peccata sua tenet illud quod retinuit et omnia alia iterum confiteri. Et ratio est. quia prima confessio non facta fuit in charitate cum ipse remaneret in peccato mortali. ergo fuit impossibile peccata alia sibi dimitti. et si non fuerunt dimissa tenet iterum ea confiteri. **viij. Aug.** Scio dominum inimicum omni criminoso. quomodo ergo qui peccatum referret de alijs recipiet veniam. de pe. di. iij. sunt plures. **Nota** tamen distinctioem positam in precedenti casu. quia si confiteatur eidem sacerdoti sufficit quod dicat. quoniam sui confessus vobis retinui maliciose istud peccatum. et hoc si confessor recordetur de alijs peccatis. sed si non recordetur tenet iterum omnia confiteri. Et idem dico si confiteatur alij. Et quod in istis quattuor casibus sit confessio iteranda de necessitate concordant omnes doctores. Sunt tamen alij casus in quibus doctores variant. **Primus** est propter peccati obliti recordationem. **Secundus** est propter recidivacionem. **Dicunt** enim doctores alij quod quoniam aliquis recordatur de aliquo mortali peccato quod non fuerit confessus vel quoniam recidivat in aliquod aliud peccatum quod antea fuerat confessus. puta quod fuerat confessus de adulterio. iterum committit et relabit in adulterium. iterum tenet omnia peccata prius confessus iterum confiteri. Et quantum ad primum casum est ratio. quia aliter non esset confessio integra. **Quantum** ad secundum casum est ratio istorum. quia dicunt quod omnia peccata continentur prius dimissa redeunt propter ingratitudinem in recidivacionem. **Alij** dicunt quod sufficit dicere in generali se aliter peccasse. et de nouo de hoc peccato recordatum fuisse. vel de nouo hoc peccatum commississe. **Tertium** cum dicunt quasi medio modo dicentes quod in predictis duobus casibus peccata eiusdem generis tenet iterum confiteri in speciali. peccata vero alterius generis sufficit confiteri in generali. **ubi gratia.** **Alij** recordantur se modo commisisse peccatum. scilicet furtum. si aliter fuerit confessus de furto tenet iterum confiteri de eodem furto in speciali. ut dicit opinio prima de alijs autem peccatis sufficit confiteri in generali. ut dicit secunda opinio. **Et idem** dico de recidivo. **Que** istarum opinionum sit melior et verior relinquo iudicio meliori et unusquisque quam voluerit eligat. **Magister Bodericus de Fontanis** in theologia parisiensis magister in quo dam quodlibeto suo addit unum alium casum. scilicet quando alij confiteatur aliquod peccatum et non dolet nec penitet de peccatis vel de peccato preterito. nec proponit abstinere

Tractatus. iij. secunde partis

in futuro tamen tenet iterum profiteri. Et inter multas rationes quas ad hoc inducit una est. Quod in essentialiter ordinatis posterior non potest esse sine prioris. et multo minus potest stare cum opposito prioris. sicut aliquis non potest confirmari nisi fuerit baptizatus. quia baptismus et confirmatio habent necessarium et essentialiter ordinem in se. Sed confessio et contritio habent necessarium ordinem in se. quare ad hoc quod confessio homini valeat oportet quod contritio precedat confessionem vel ad minus sit simul cum ea. sed in casu opposito contritio non precedit nec est simul cum confessione. imo eius oppositum est simul cum confessione. scilicet delectatio et placetia in peccato. quare illa confessio nihil valet. et ideo oportet iterum. **Ulex** est quod frat. **Bergana** / **cho** de galliaco baccalarius in theologia. et quondam electus clauromon. in correctorio suo contra dominum magistram **Hodofridum** dicit. quod talis non tenet de necessitate iterum profiteri. sed tenet iterum profiteri de peccatis propriis confessis fictis. et de ipsa fictione et virtute confessionis facte et contritionis penitentis remittunt sibi peccata. **Arguit** ergo sic **Thomas** valde quod per contritio in virtute confessionis facte quantum valet et per in virtute confessionis faciende. sed contritio in virtute confessionis fiende de his oia peccata. ut tenet doctrina fidei christiane. et in virtute confessionis facte. **Con** confessio est iam facta habuit certitudinem realem. et ideo virtus eius potest operari melius quam illius confessionis que nondum fuit. **Que** istarum opinionum sit verior nescio. tamen credo quod tenet profiteri saltem in generali. scilicet quod fuerit alius confessus multa peccata de quibus non penitebat nec proponebat abstinerere. sed modo perierit de ipsis. et est paratus facere penitentiam in universum. **Et** credo quod si in specialiter profiteretur omnia peccata bene faceret. **Et** istud videtur sentire **Raymundus** in summa sua. **Ratione** eius vide supra in isto eodem capitulo. versu. quartus casus.

Quo debeat se habere sacerdos ad penitentem **Ca. viij.**
Osteso de confessione que est et qualis debeat esse. restat ostendere de confessore. **Et** primo quomodo se debeat habere ad confitentem. **Circa** quod notandum quod confessor debet gerere vicem spiritualis medici peccatoris pro vice spiritualis egroti. **Sicut** enim corporalis medicus ad egrotum accedens primo mulcet ipsum egrotum et parat ei se reformare in infirmo. per bis blandit. sanitate pollicetur. ut eger confidens detegat morbi quantitatem et doloris acerbitatem. sic sacerdos qui est medicus spiritualis dum ad eum accedit peccator. qui est quasi spiritualis egrotus debet per bis allicere. blandimentis mulcere. ut faciat

De confessione.

lins egrotus. i. pctōr detegat morbū. i. pctm̄. Debet ergo cōfessor pctōrē docere et monere vt ad pedes ei⁹ humilit̄ sedeat nec patiat̄ eū sedere de pari. Et si sit mulier dz eā docere vt se deat ex trāuerso ne respiciat sacerdos faciē mulieris. qz vt dz in **Abacuc** Facies mulieris facies leonis et vētus vres. Nec etiā respiciat quēcumqz p̄fitemē in faciē. qz exinde audaci⁹ cōfitebitur. Exinde pio ac dulci suauiqz colloquio debet ipsum inducere ad p̄punctōem pponens bñficia que christus ei cōtulit potissime in passione sua. qñ scz p saluādis peccatoribus voluit tantū dolorē sustinere. **Itē** quia ipse dixit. **Nō** veni vocare iustos sed pctōres. **Itē** ostēdat ei qz illi q plus peccauerunt si bñ penitēt magis diligunt a deo postea et exaltant. sicut patet in **David. Petro. Paulo. Maria magdalena.** et la trone. q om̄es fuerūt maximi peccatores. Et qz bene penituerunt de peccatis suis postmodū fuerūt amati et singulariter a deo exaltati. **Exponat** etiā sibi pietatē. misericordiā. charitatem. et mansuetudinē dei. qbus parat⁹ est recipe peccatores. **Suadeat** etiā ei qz nō verecundē cōfiteri sibi. qz ipse sit peccator sicut et ipse qui cōfitef. imo forte plus qz ipse. et qz nō cōfitebit̄ ei sicut boi sed sicut tenet locum dei. et qz ipse citius dimitteret se interfici qz qz reuelaret peccata ipius. **Et** si forte ex om̄ibus istis peccator nō vult cōfiteri. pponat ei cōfessor terrorem iudicij et penas inferni. et quāta mala parata sunt peccatoribus. et qz dire punit deus eos qz nolunt penitere. et qz misericorditer parcat penitentibus. et om̄ibus istis expositis audiatur simplicit̄ cōfessionē ipius. **Caueat** aut̄ cōfessor ne expuat vel aliquod signū abominatiōis ostendat qz tuncqz peccator cōfiteatur peccatū flagiciosum et enorme. sed om̄ia audiat cum mansuetudine et pietate.

De interrogatōibz faciēdis in p̄fessioe **La. ix.**

Quāuis quidā dicūt qz interrogatōes nō sunt faciēde in cōfessione. tñ quia dictū eoz est multū periculosum ppter simplicitatē et verecundiā hominū. ideo credo p̄trariū. scz qz sunt faciēde interrogatōes in cōfessione. **Uñ Aug⁹.** sup illum locū. **Qui** sine peccato est p̄mus in ipam lapidez mutat inquit. **Caueat** sp̄ualis iudex qz sicut nō cōm̄isit crūnē nequū

Tractatus. iij. secūde partis

cie. ita nō careat munere scie. oportet em̄ q̄ sciat cognoscere quicquid debeat iudicare. **J**udiciaria ei ptās hoc ex postulat vt qd̄ d̄z iudicare cognoscat. **D**iligēs igit̄ inq̄sitor exp̄mat sibi. z subtilis inuestigator sapiēter z q̄si astute interroget a pctōre quod forsitan ignorat vel verecūdia velit occultare. **C**ognitō itaq; crimie z varietatib; eius nō dubitet inuestigare z locū z tps̄ zc. **Q**uibus cognitis assit benignolus parat̄ exigere et secū onus portare. habeat dulcedinē in affectōe. pietatem in alterius crimie. discretionē in varietate. **H**ec z multa alia ponunt. de pe. di. vi. **C**ui aut. g. optet. **E**t vt vult **Fr. L**anis aptionis est sermo correctōnis. q̄ interrogādo z increpando culpā detegit quā sepe nescit ip̄e etiā q̄ ppetrauit. **clij. di. si rector.** **E**t ita fm̄ verbū beati **J**ob **S**ubtiliter educēdus ē de sinu peccatoris manu obstetricante. i. industria p̄fessoris coluber tortuosus. **U**iso ḡ q̄ interrogatōes faciēde sunt in confessione. videndū est de q̄bus faciēde sunt z q̄ ordine. **U**n̄ sciēdū q̄ interrogatōes faciēde sunt de pctis mortalib; z circumstātijs eorundē. **U**t ḡ sciat de quib; faciēde sunt interrogatōnes optet scire q̄t sunt pctā mortalia. **P**ro q̄ notādū q̄ pctm̄ p̄t esse mortale dupl̄. **U**no mō ex natura sua. sicut fornicari ē pctm̄ mortale ex natura sua. **A**lio mō aliq̄s actus p̄t esse pctm̄ mortale ex intentōe. sicut cantare in ecclia nō est peccatū mortale. imo p̄t esse meritorius. sed cantare vt placeat mulieri vt alliciat eā ad peccandū mortale ē peccatū. **E**t qz intentōes huiusmodi sunt q̄si infinite. id̄ de his q̄ sunt pctā mortalia ex intentione nō p̄t certa regula dari. **L**oq̄mur ḡ de his que mortalia sunt ex natura sua. **U**n̄ sciendū q̄ oēs trāsgressiones p̄ceptorū decalogi sunt pctā mortalia: de his tñ diceb̄ in tercia pte huius op̄is q̄n̄ ageb̄ de. x. p̄ceptis decalogi. q̄dam em̄ numerant̄ ab ap̄lo in eplā ad **R**o. **clij.** vt est idolatria. vitiiū contra naturā. iniquitas. malicia. fornicatio. auaricia. neq̄cia. inuidias homicidiū. p̄teritio. dol̄. malignitas. vsura. susurratio. detractio. cōtumelia. supbia. elatio. inuentio maloz. inobedientia. insipientia. incōpositio. **E**t istis adiūgit illos q̄ sunt sine affectōe. sine federe. sine misericordia. **E**t q̄ oīa ista sunt pctā mortalia p̄z ex hoc qd̄ seq̄tur. scz q̄ q̄ talia agunt digni sunt morte

De confessione

Nullus autem est dignus morte nisi pro peccato mortali. Et omnia predicta sunt peccata mortalia. Sed ut de peccatis mortalibus certa habeatur regula notandum quod omnia peccata mortalia reducuntur ad vii. vitia capitalia quae continentur in hac dictione saligia. Unde notandum quod in ista dictione saligia sunt septem litterae. quarum quilibet deseruit suo mortali peccato. nam per litteram s intelligitur superbia. per primam a auaricia. per l. luxuria. per primam i. ira. per g. gula. per secundam i. inuidia. per secundam a. accidia. unde Christus dicit septem vitia dictionis saligia. Iste autem septem male radices quae in terra deserta inuidentur in aquosa aiaz hominum peccatorum de quibus ego sum vnus radicantur. Et quilibet vero radice earum multi rami pullulant ut tradit Gregorius super Iob. nam ex ista mala radice quae est superbia oriuntur septem pessimi rami. videlicet inobedientia. iactantia. ypocrisis. pertinacia. contumacia. discordia. presumptio. Et nota quod ista vocantur mortalia. quia propter istam incurrit homo sententiam spiritualem. Primum ergo et principale inter ista est superbia. id est amor inordinatus sui ipsius. scilicet propter excellentiam et honorem. non referendo ad honorem dei nec actu nec habitu. nec ad edificationem alterius proximi. Et sunt quatuor modi superbiae. Primus est quando homo appetit videri et reputari ab aliquo melius quam sit. et presumit de se quod sit bonus. et est tamen malus et peccator vel quod habeat aliquam bonam quam non habet. Secundus modus est quando homo se reputat habere bona a seipso quam habet a deo. Tertius modus superbiae est quando homo reputat se habere illa quam habet a deo propter meritis et non propter gratiam dei. Quartus quando quis pro nobilitate vel diuitiis vel quocumque alia vult apparere excellentior super alios inordinate et plus quam statum suum exposcat. Et nota quod rami superbiae quae superdicti sunt ab aliis nuncupantur filiae quae aliquando propter simplices sunt describuntur de. Unde inobedientia est contemptus precepti superioris. scilicet dei vel cuiuscumque hominis cui tenetur obedire. ut per hoc homo inobediens. videatur non alteri subiecti vel esse subiectus. ypocrisis est exterius ostendere deuotionem fictam propter laudem hominum habendam. Contumacia vel contumacia est resistere aliis pro precepta et non velle ab aliis superari in verbis et lite. ut per hoc excellentior videatur. Pertinacia est quando propter opinionem vel scientiam hominis nimis inordinate innititur. nolens credere consilio maiorum. ut per hoc appareat sapientior. Discordia est quando aliquis rebellat et contradicit voluntati

Tractatus. iij. secūde partis

melior proterue et ex supbia cordis. **P**resumptio est quando quis p vestes inordinatas et alia quicunq; mirabilia vult apparere et gliari. et ab illis a quibus videtur valentior reputari. **D**e radice auaricie nascuntur sex. scilicet proditio. fraus. fallacia. periurium. inquietudo mentis. contra misericordiam cordis obduratio. **P**roditio est dolus in rebus interioribus. **F**raus est deceptio in rebus exterioribus propter defectum vendite rei vel empte. **F**allacia est deceptio et dolus in verbo ad decipiendum primum siue in vendendo siue in emendo. **P**eriurium est verbum contra mentem prelatum cum iuramento. vel iuramentum mendacium propositum et affirmatum. **I**nquietudo mentis est nimia et inordinata sollicitudo circa diuitias acquirendas. et filia **C**ordis obduratio est quando auarus obdurat et confirmat cor suum quod nihil dabit pauperibus. nec misericorditer subuenit alteri. **A**uaricia est appetitus inordinatus habendi indebitas diuitias. vel quicunq; possunt emi vel vendi per pecuniam. **E**st autem duplex auaricia. quedam quando homo nimis ardentem custodit res suas non iniuste rapiendo alienum. et talis auaricia est peccatum mortale tantum in duobus casibus. **P**rimus est quando homo tantum diligit diuitias suas et occupat se in eis quod perpendit honorem dei et precepta eius. **S**ecundus quod homo non subuenit primo pauperi in necessitate constituto. quia tunc talis auaricia est peccatum mortale. **A**lia auaricia est quando aliquid cupit alienum capere vel detinere iniuste quoquo modo cum certo proposito. **E**t auaricia talis semper est peccatum mortale. nisi quando propter paupertatem rei ablate. puta furari morsellum panis vel aliquid tale non est peccatum mortale. **P**reter istas autem filias auaricie sunt alie a quibusdam superaddite. scilicet rapina. furtum. proditio. usura. **R**apina est acceptio rei aliene cum violentia. **S**ed furtum est acceptio iniusta et occulta rei aliene inuito domino suo. **P**roditio est dolus circa personas. puta cum vna persona prodit vel tradit aliam. vt patefactum est de Iuda proditore. **U**sura est quando prodilatione termini vel ratione mutui accipitur aliquid ultra sortem. saltem in rebus in quibus non differt usus rei et presumptio eius vt panis. **D**e infecta radice luxurie nascuntur octo filie. scilicet. cecitas mentis. inconsideratio. incostantia. precipitatio. amor sui. odium dei. amor presentis seculi. desperatio siue horror futuri seculi. **C**ecitas mentis est quando homo propter delectationem huiusmodi

De confessione

veneris ipedit et abstrahit i mente **I**ncōsideratio ē qñ ipedit et
sopif rō hoīs ppter vehemētē luxuriā. **I**ncōstātia est qñ hō p/
pter delectatōez hōmōi veneris retardat ne faciat vl pficiat bo
na q̄ incepit facere vel pposuit facere. **P**recipitatio ē qñ ppter
delectatōez hōmōi ipedit p̄siliū i agēdis **A**mor sui et odiū dei
est ex pte volūtatis. qñ. s. hō plus appetit ppetrare luxuriā et
incurrere odiū dei q̄ a luxuria abstinere vl abstrahere **A**mor
p̄ntis seculi et horroz futuri iudicij est qñ luxuriosus intm̄ de
lectat remanere i luxuria q̄ veller hic sp̄ manere et viuere. nec
curat de eterna vita **L**uxuria est appetit̄ iordinat̄ circa dele
ctatōem veneris **E**t h̄z sex spēs. fm̄ alios tñ ponunt septē ve
postea patebit. **P**rima ē pctm̄ p̄tra naturā. s. qñ fit mō q̄ nō
p̄uenit ḡnatōi hūane. **F**ornicatio generalr̄ ē oīs p̄cubit̄ so
luti cū soluta extra legē matrimoniij. **A**dulteriū ē cōcubit̄
vel saltē alter eoz. **I**ncest̄ ē p̄cubit̄ cū p̄sanguinea. **S**tu
p̄riū ē defloratio p̄ginis **R**apt̄ est qñ mulier rapit̄ p̄tra volū
tatē pentū suoz **E**t notādū q̄ oīs p̄cubit̄ fact̄ extra leges
matrimoniij ē pctm̄ mortale. qz cōtra legē nature. **P**̄ceptum
dei et **P**̄ iusticiā p̄ximi **S**ilr̄ oīs tact̄ ipudic̄ fact̄ cū inten
tōne puocādi ad actū luxurie ē mortale pctm̄. vl saltē cā mor
talis pcti **D**e pestifera radice ire pullulāt sex rami. s. rixa. tu
mor mētis. p̄tumelia. clamor indignatio et blasphemia. **I**ra
est mot̄ sanguinis circa cor ppter appetitū vindicte **Q**uā
sciendū q̄ ira qñqz est p̄tuosa. nec est pctm̄. qñ scz appetit̄
vindicte est fm̄ debitū ordinē iusticie et cū cbaritate. qñ hō q̄
rit correctōem pcti et nō vindictā p̄pria. nec nocumētū p̄ri
mi. s. solū offense culpe q̄rit vindictā. et tal̄ vocat̄ zelus **Q**uā
talis appetit̄ vindicte est ad vincēdū p̄pria inuriā et ad no
cēdū p̄ximo. talis iā est pctm̄. et nō h̄z hōi talē vindictā accipe
nisi habēt̄ autoritatē **E**st at̄ pctm̄ mortale qñ talis appetit̄
vindicte est ad inferendū aliq̄s nocumētū. qz ē cōtra cbarita
tē p̄ximi. s. put̄ ē mot̄ sensualitatis p̄ueniens rōem et indeli
berat̄. sic ē pctm̄ veniale **I**ndignatio est qñ alterū iniuriatē
sibi despiciat in corde suo. et iudicat eū indignū et despiciēdum
p̄siderās defect̄ ei **T**umor mētis ē qñ hō irat̄ q̄si inflat̄

Tractatus. iij. secūde partis

cogitat viam et modū nocendi ei q̄ fecit sibi iniuriā **B**lasphe-
mia est locutio p̄tra deū. eo q̄ p̄mittit sibi talē iniuriā fieri v̄l
euenire. **C**lamor est locutio iniuriōsa p̄tra p̄ximū sine exp̄ssi-
one determinate iniurie. **E**t h̄ i euāgelio vocat̄ racha. i. sub-
fannatōis signū. **C**ōtumelia est locutio cōtra p̄ximū cū exp̄s-
sione iniurie. puta cū aliq̄s vocat̄ ex ira alterū latronē vel ho-
micidā et silia. **R**ixa est q̄sū ad irā in ope exteriori. s. verbera-
tio. abcessio. vulneratio. et silia. **D**e voraci radice gule nascūt̄
q̄ng. s. inepta leticia: scurrilitas. imūdicia. multiloquiū. hebe-
tudo sensuū. **G**ula est appetitus inordinatus et imoderatus
comedendi vel bibendi contra regulam recte rationis. sc̄z su-
mendo plus de cibo et potu q̄ nature cōueniat et cōplexioni
hominis sumētis et p̄uersationi eorū inter quos habitat.

Sciendū t̄n q̄ gula nō est pct̄m mortale ex natura sua nisi in
duob; casib;. **U**nus q̄n propter timorē vel amorē dei nō re-
trahit se a pct̄o gule. sed int̄m appetit cibū et potū q̄ nō retra-
heret etiā p̄pter p̄ceptū diuinū. **S**c̄ds q̄n hō inebriat se liben-
ter in tali statu q̄ nescit se regere. et tūc gula est pct̄m morta-
le. **H**ebetudo mētis est abstractio intellectus circa specula-
bilis et agibilia p̄pter nimīā sumptōem cibi et potus. **I**nepta
leticia est deordinatio volūtatis circa delectatōem cibi et po-
tus. q̄n. s. hō vage et incōposite circa talia nimis et sup̄flue le-
tat̄. **M**ultiloquiū est q̄n hō sup̄flue et nimis i verbis incōpo-
sitis et cachinnatōib; deordinat se. **S**currilitas est q̄n hō se
inordinate ad exteriores actus ad modū ioculatoris h̄z. **I**m-
mūdicia est vomitus sequēs ex inordinata comestione v̄l po-
tu. vel etiā pollutio seminis p̄ueniens ex repletōe nimia.

De ficta radice iuidie nascūt̄ q̄ng. s. odiū. susurratio. detra-
ctio. exultatio in aduersis p̄ximi. et afflictio in p̄speris eius.
Inuidia est tristitia de bono alterius inq̄stum impedimētū
est p̄prie excellentie. **O**diū est velle malū alicui. et p̄ hoc bo-
nū p̄ximi diminūere. **S**usurratio est diminutio fame alteri
p̄ s̄ba occulta et nō exp̄mētia manifeste maliciā siue infamiaz
ei. **D**etractio est alterius p̄ verba manifesta infamatio. t̄n in
absentia eius. **H**erisio est vilipēsio dictorū vel factorū alteri
ludibrio et risu. **E**xultatio in aduersis p̄ximi est cū aliq̄s gau-

De confessione

det de aduersitate et dāno primi. Afflictio in p̄speris est do-
lor et displicētia de bonis et p̄speritate alioꝝ quā nō p̄t impe-
dire. **D**e radice neq̄s accidie p̄cedūt sex. s. malicia. rācor. pu-
sillanimitas. Desperatio. torpor circa p̄cepta. vagatio mētis
erga illicita. **A**ccidia vel pigritia est tediū seu fastidiū diuini
boni. s. q̄n hō nō h̄z deuotōem bonā nec delectatōem i amo-
re dei. s. tediū magis et fastidiū et mentalē recessum. **E**t istud
repugnat c̄haritati quā q̄libet hō tenet habere diligēdo deū
sup̄ oīa. et delectabili amore tenet ei inherere. **E**t causat ta-
lis pigritia ex rebellione carnis ad sp̄m. **V**agatio mētis cir-
ca illicita est quādo aliq̄s nō inuenit delectatōem in sp̄ialibz
et vacat delectatōnibz carnalibz et q̄rit ea. puta nimis luden-
do nimis iacēdo. **D**esperatio est recessus a bono diuino cui
firmiter est inherendū. **T**orpor circa p̄cepta est p̄pter accidā
negligere et p̄tēnere diuina p̄cepta que sunt faciēda de ne-
cessitate salutis. **R**ancor est indignatio quam habet homo
piger cōtra illos qui mouent eū benefacere illa ad que tenet-
tur. **M**alicia est odiū et indignatio quā homo piger habet
cōtra illos qui docent pigros habere sp̄itualia bona inq̄-
tum impediūt a delectatōnibz corporalibz. **L**epiditas ē pu-
amor dei et p̄ceptorū eius. **M**ollicies est q̄n hō piger nō vult
sustinere q̄scunq̄ penitentiā p̄pter amorē dei. nec facere ali-
quod bonū ad quod tenet. **S**omnolētia est somni nimietas
ad modū brutorū. et pigritia ad surgendum et benefaciendū
illa que tenetur facere. et quādo tenetur ea facere. **P**usillan-
mitas est boni ardui p̄termisio. quod cadit sub consilio.
puta tarde confiteri. tarde penitentiā facere. **O**ciositas est
cessatio a bono opere quod tenetur homo facere. et quādo
tenet facere. et attentio ad inutilia et nocina. **E**t vltra sex ra-
mos vel filias ip̄ius accidie superaddite sunt quatuor que
dicte sunt multum facientes ad declaratiōem materie. **I**ste
igit̄ sunt septē radices cū ramusculis suis q̄ in vniuerso sunt
quadraginta tres. et sic ip̄is cōputatis cum septem radicibz
erūt in toto quinquaginta. **D**e quo q̄nquagenario dicit **H**elyas
pp̄betera. **S**i fū⁹ dei suz descēdat ignis de celo et deuoret te et
quinquaginta tuos. **I**ta d̄z dicere cōfessor p̄fidenti. **S**i p̄ qz

Tractatus. iij. secūde partis

seruus dei sum. qz loco dei sum. descēdat ignis de celo. i. ignis spūsci descēdat in alam tuā. z deuoret te. i. veterē hoīem alias erratē. z qnquaginta tuos. i. radices z ramos ¶ **N**unc ergo vidēdū est quō sacerdos dz interrogare de istis **S**i em̄ peccator p se vl̄ ad interrogatōem sacerdotis p̄fiteat̄ de supbia. ddo **P**eccaui pctō supbie. sacerdos dz interrogare de mō dicēdo. p quē modū fuisti supb. fuisti vnqz inobediēs mādatīs supioꝝ tuoz. sicut ecclesie vel p̄lati vel parentū tuoz. vel dñi vel magistri. et hoc fm̄ cōditōez psone q̄ sp̄ dz inspici **S**i dicat q̄ sic. interroget q̄bz mādatīs. quō. q̄tiēs. q̄re. q̄n et vbi q̄ circūstācie vt dictū est sup̄ in oībz pctīs sunt attēdēde z p̄si derāde. **D**einde interroget. iactasti te vnqz de bonis a deo tibi collatis. siue sint bona nature. sicut pulcritudo. fortitudo. aptitudo. nobilitas. z filia. siue sint bona fortune. sicut sunt diuitie. vt denarij. vestes. ornāmēta. equi. agri. possessiones et filia tpalia bona. siue sint bona grē. sicut sapiētia. eloq̄ntia scia. p̄tutes. z filia **D**eber̄ igit̄ p̄fessor dicere. fuisti vnqz elat̄ in mente tua. vl̄ gloriasti vnqz de pulcritudine. fortitudine. aptitudine. nobilitate. diuitijs. sapiētia. eloq̄ntia. p̄turibus et ceteris bonis tibi a deo collatis. ita q̄ nō te hūiliaſti corā deo p̄ hmōi bonis. q̄tum debuisti. vel credidisti ista habere ex meritis tuis z nō ex mera grā dei. vel p̄pter illa credidisti plus valere q̄z alijs. ita q̄ facta et dicta alioꝝ cōtēneres z de dignareris eis eē eq̄lis **S**i dicat q̄ sic. interroget. q̄tiēs. quō z c̄ijs. **D**einde interroget adhuc. vtz ad hoc vt p̄mēdareris z honorareris p̄ alijs. fuisti ne vnqz ypocrita: ita q̄ exteri ostēderes sanctitatē z bonitatē z interius retineres maliciā z iniquitatē **S**i dicat q̄ sic interroget. q̄tiēs. quō z c̄. **D**einde interroget. nunqd̄ qz nō honorabaris vl̄ pmouebaris p̄ alijs mouisti aliquō cōtentōes et discordias in ciuitate. villa. societate vl̄ collegio **S**i dicat q̄ sic. interroget si mala fuerūt inde secuta. qz si sic oim̄ illoꝝ ipe est reus **D**einde interroget nūquid p̄pter supbiā nevidereris superari ab alijs fuisti p̄tinax in sustinēdo cōtra veritatē et iusticiā. cōsiliū tuū vel sniam tuā z verbum tuū **S**i dicat q̄ sic. interroget vtz aliquō dānū ē inde securū qz si sic ipe tenet̄ reparare. **D**einde interroget eū. p̄sumpsisti

De confessione.

ne vnq̄ aliqd̄ facere qd̄ excederet vires tuas. statū tuū pditio
nē tuā z tuoz. **S**i dicat q̄ sic interroget si fuerit inde aliq̄s le/
sus vl̄ dānificat⁹. qz si sic ip̄e tenet̄ repare. **E**t sic ista pessima
radix sup̄bie poterit euelli de corde pctōris. **E**odē mō dōm est
de radice auaricie. qm̄ si pctōr p se vel ad interrogatōes sacerdo
tis pfiteat̄ de pctō auaricie interroget sacerdos de mō. dicēdo
Fecisti vnq̄ fraudē vel fallaciā. vel dixisti vnq̄ mēdaciuz vel
pūriū in emēdo vel pmutādo. vl̄ aliq̄ē aliū ptractū faciēdo
Si dicat q̄ sic. interroget quā fraudē vel fallaciā. s; ip̄e sacer
dos nō specificet eā illi. **I**stud ei hndū est p regula generali q̄
in istis interrogatōib; sacerdos nō deb; descendere ad sp̄alia
pctā vel ad sp̄ales circūstātiās pctōz. qz forte multi post ta
les interrogatōes delinq̄rent. qm̄ oñderent̄ eis modi z mane
ries pctōz q̄s ip̄i nescirēt cogitare. **E**t iō sp̄ interroget in ge
nerali dicēdo vt dcm̄ ē. fecisti vnq̄ fraudē vl̄ fallaciā zc. **E**t si
dicat q̄ sic interroget quā. z q̄re. q̄b; modis. p̄ q̄s. q̄tiēs. z q̄b;
casib; **D**eim̄ interroget eū dicēdo **D**imisiisti vnq̄ ppter aua
riciā tuā adimplere septē opa misericordie. z specificet illi ea
dicēdo. vidisti ne vnq̄ esurientē cui non dedisti māducare. et
sic de alijs opib; misericordie. de q̄b; dicit̄ infra in terciā pte
hui⁹ opis. **S**i dicat q̄ sic. interroget eū de circūstātia vt dcm̄
est. **C**irca etiā pctm̄ auaricie interroget eū de ludo. furto. rāpi
na. vsura. de q̄b; aliqd̄ dicit̄ infra. **C**irca fedissimā radicez
luxurie notandū q̄ luxurie septē s; sp̄s. **P**rima ē fornicatio.
scda a dulteriū. terciā stupz. q̄rta incestus. q̄nta raptus. sexta
sacrilegiū. septia ē pctm̄ p̄tra naturā. **F**ornicatio ē p̄cubit⁹ so
luti cū soluta. **A**dulteriū ē alter⁹ t̄bori violatio. **S**tupz ē illi
cita p̄ginis defloratio. **I**ncest⁹ ē affiniū vel p̄sanguineoz ab
usus. **R**apt⁹ est cū puella de domo parentū violēter trahitur
vt corrupta in vxorē vel p̄cubinā habeat. **S**acrilegiū. put hic
sumit̄ est religiosoz vel religiosaz vel p̄motoz ad sacros oz
dines p̄cubit⁹. **P**ctm̄ p̄tra naturā fit multis modis. **U**no mō
q̄n nō seruat̄ sp̄s. sicut q̄n fit cū iumēto. z istud vocat̄ bestialit̄
tas. **E**t de hoc d̄r in lege moysi. **Q**ui coierit cū iumēto morte
moriat̄. **A**lio mō q̄n seruat̄ sp̄s s; nō sexus. sicut q̄n masculus
peccat cū masculo. vel femia cū feia. z istud vocat̄ p̄prie pctm̄

Tractatus. iij. secunde partis

sodomiticū. qz isto pctō sodomite laborabāt. 7 iō cremati fue
runt igne sulphureo **Ben.** xix. 7 alie q̄tuor ciuitates pierūt p/
pter vicinitatē eoz de pe. di. i. sed 7 p̄tinuo **Alio** mō fit qm̄ nō
seruat vas debitū vel modus debit⁹. h̄ seruet sexus. sicut qm̄
vir abutit vasculo mulieris. vel qm̄ nō p̄gnoscat eā mō natura
li **Alio** mō fit qm̄ idē ē agens 7 patiens. sicut qm̄ vir corrūpit se
ip̄m vel mulier seip̄am. 7 vocat̄ istud pctm̄ molliciei. **Uñ** d̄t
ap̄ls **Neqz** molles neqz masculoz ꝑcubitores regnū dei pos
sident **Circa** ḡ istud maledictuz pctm̄ luxurie cautissime d̄z
sacerdos ꝑcedere. ita qz nō nimis ad ꝑticularia descēdat. qm̄
sic frequēter cōpertū est tā viros ḡ mulieres ꝑ nimis ex̄p̄ssa;
noiatōem 7 interrogatōem criminū in pctā q̄ nō nouerāt in
currisse **Uñ** si pctōr ꝑ se vel ad interrogatōem sacerdotis di
cat se peccasse pctō luxurie sacerdos interroget eū vtrum sit so
lutus vel nō. 7 vtrū peccauit pctō fornicatōnis vel adulterij
vel stupri vel incest⁹. raptus. sacrilegij. vel pctō ꝑtra naturā
id ē interroget eū si illa cū qua peccauit erat soluta. vidua. vel
ꝑiugata. affinis. ꝑ sanguinea. religiosa. vel ꝑ go. 7 vtrū illam
habuerit ꝑ violentiā vel nō. 7 istud sufficit si ꝑsona ꝑtēs ē in
telligēs. sed si est ꝑsona simplex interroget sacerdos vtrū ag
nouerit eā mō naturali. nō tñ descendēdo ad ꝑticularia. i. non
interroget an cognouerit eā añ vel retro. 7 sic de alijs inter
rogationib⁹ **Interroget** etiā de numero ꝑsonaz. i. si cogno
uit vnā vel plures. tñ nō interroget de noib⁹ ꝑsonaz **Intro**
get insup de n̄siero actūū. i. an semel vel bis an pluries. **Int**
roget etiā de tpe. i. si tpe sacro vel nō sacro. 7 etiā de loco. 7 q̄
li tētatione peccauit. 7 vtrū ꝑueniēs tētationez vel ꝑuentus
ab ea. 7 vtrū peccauit sp̄ oīe vel coacte. 7 q̄ coactōe vtrū ꝑ di
tionali vel absoluta. 7 vtrū peccauit ex libidine vel ex pauper
tate **Et** istud h̄z locuz potissime in mulierib⁹. et ita de multis
alijs q̄ magistra rez experientia docebit **Sed** qz ista radix pessī
ma luxurie exēdit ita palmites suos qz etiā coopit lectos le
ge miramonij ꝑiunctos **Sciendū** qz maritus ꝑt peccare pctō
luxurie multis modis etiā mortaliter cum vxore sua. q̄ modi
cōtinent̄ in his ꝑsib⁹. **Tempē** menteloco ꝑditōem mō **Quin**
qz modis peccat vxore maritus abutens **Tempē.** i. si in tempē

De confessione

poze menstroz cognoscat eam. q: si sciēter hoc faceret peccaret mortaliter et in veteri lege mandabat interfici. **S**ed quod de mulieri menstruata. nunquid peccat sicut vir. **D**ico quod si vir prope menstruoz petat debitum sibi reddi ab vxore ipsa dicitur quod si quis pro persuadere ne petat. dicendo se esse infirmam nec esse paratam tunc ad opus illud. **N**on tamen dicitur dicere se esse in passione illa nisi constaret ei de constantia viri et prudentia seu discretione eius. quia ipse posset tantam abominatorem percipere protra eam quod dimitteret ipsam. **S**ed si constaret sibi de discretione et prudentia viri possit ei revelare. **E**t si ipse nollet desistere reddat sibi cum dolore et amaritudine cordis. **T**empore etiam ut si vxorez cognoscat temporibus ieiunioz. vel diebus sanctorum. vel diebus communicationis vel tempore puerperij. **N**on tamen credo quod in isto casu sit peccatum mortale. dum tamen non transgrediantur limites matrimonij. sicut dicitur statim. licet sint monendi quod tempore tali abstineant ab actu carnali. **E**t de hoc habet. xxxiij. q. iij. sciatis. et ca. sequenti. **M**ente. i. intentione. **P**otest enim vir ad vxorez accedere tribus modis. **U**no modo ut generet ex ea prolem que sit ad dei seruitium et cultum. **A**lio modo ut reddat debitum quod ab ea exigitur. et si cum tali mente ad eam accedat non peccat mortaliter nec venialiter. imo meretur dummodo nihil aliud committeret ibi. **A**lio modo causa concupiscentie carnis. et si talis concupiscentia maneat infra limites matrimonij. scilicet quod nullo modo accederet ad eam nisi esset vxor sua est solum peccatum veniale. **S**i autem ista concupiscentia transgrediatur limites matrimonij. ita scilicet quod accedit ad eam. non solum sicut ad vxorem sed sicut ad mulierem. ita quod si haberet aliam in partu ita bene accederet ad eam sicut ad istam. tam est peccatum mortale. **L**oco. id est. si cognoscat eam in ecclesia vel in cimiterio. vel in alio loco sacro. **E**t in isto casu ego credo quod vterque peccat mortaliter. **C**onditione. id est. si cognoscat eam conditione inhonesta. vel etiam illicita. sicut visum fuit super quam agebat de matrimonio. **D**icitur. i. si vir eam cognoscat contra modum institutum a natura. et istud est gravissimum peccatum in vxore. **C**um enim quod dicit Augustinus. **V**ltus que est contra naturam execrabilis fit in meretrice. sed execrabilis fit in vxore. xxxiij. q. vij. adulterij. **S**ecundum ista ergo poterit fieri

Tractatus. iij. secūde partis

dos formare interrogatōes suas de pctō luxurie circa viz. z
vxoꝝ. salvo tñ q̄ nō nimis descēdat ad p̄cularia. **C**irca pec
catū ire. si pctōꝝ p se v̄l ad interrogatōes sacerdot̄s p̄fiteat de
eo poterit sacerdos iterrogare si p̄p̄t irā dixerit blasphemā d̄
deo v̄l sc̄is ei. **S**i dicat q̄ sic. introget eū quō. q̄tiēs. q̄re. z c̄ijs
Deīn̄ interroget. dixisti v̄nq̄s p̄p̄t irā p̄ba p̄tumeliosa p̄rio.
si dicat q̄ sic. iterroget q̄ p̄ba. q̄re. q̄tiēs. v̄bi. z corā q̄b̄. **I**nt
roget etiā si fuerit iniuriat̄ p̄rio. s. aliquē p̄ irā p̄cutiēdo v̄l ver
berādo. **S**i dicat q̄ sic. introget q̄s erat. vt si erat clericus v̄l
laic̄ vel religiosus vel secularis. z v̄bi. z q̄re. z c̄ijs circūstan
t̄ijs p̄sone. introget etiā q̄tiēs iteravit iurias. z v̄bi. z q̄re. z c̄.
Circa pctm̄ gula si pctōꝝ p se v̄l ad iterrogatōes sacerdot̄s
p̄fiteat de eo. introget si p̄p̄t gulā v̄nq̄s fregerit ieiuniū ecclie.
vel si comederit carnes in eis. q̄re. q̄tiēs. **E**t si inebriauit se. et
bēat p̄suetudinē p̄p̄t quā iebriet se. z si p̄pter ebrietatē dixit p̄
ba scurrilia. inhonesta. vel iniuriosa. z q̄tiens. z q̄b̄ dixit zc̄.
Et nota q̄ p̄z q̄ d̄t. **G**re. q̄nz modis peccat hō p̄ gulā. q̄ modi
p̄tinent in his p̄sib̄. **C**ertū stat q̄ q̄nq̄s modis gula damnat
edentē. **D**ū n̄m̄ū comedit. comedēdi p̄uenit horā. **Q**uerit de
licias. parat escas deliciose. **A**ut sumit anide q̄d nō erat deli
ciosum. **N**ota q̄ multū p̄medere aut rōe p̄pleciōis vel eta
tis vel laboris nō ē pctm̄. dū tñ nō studio v̄l ardore v̄l auidi
tate sumit. **I**tē p̄ciositas ciboz moderate maxie in diuinitib̄ q̄
talib̄ v̄ti solēt nō ē pctm̄. dū tñ non nimis anide sumant. nec
obstet stat̄ suus. **E**t q̄ facta ē mētio de ebrietate notādū q̄
ebrietas d̄z trib̄ modis. **U**no mō d̄z plenaria mēt̄is obliuio.
et ita nō ē pctm̄ si ex ignorātia p̄uenit. xv. q. i. sane. **S**ec̄do mō
d̄z ebrietas frequēs actio bibēdi. **E**t h̄ vt ait **A**ug. ē pctm̄ ve
niale. nisi sit assidua. q̄ tūc ē pctm̄ mortale maxie si nouit vi
res vini z nō vult apponere aquā. xxxv. di. in p̄ncipio. **T**ercio
mō d̄z ebrietas q̄dā dispositio z studiū ad inebriandū se de fa
cili. z ita sp̄ est pctm̄ mortale. xxxv. di. añ oia. **C**irca pctm̄ in
uidie si pctōꝝ p se vel ad interrogatōes sacerdot̄s p̄fiteat de
eo. iterroget eū sacerdos si placuit ei dānū v̄l malū. p̄rimi. z si
bonū v̄l p̄modū illi. displicuit ei. z si ex inuidia detraxit v̄n
q̄s p̄rimo suo. falsum crūnē ei imponēdo. vel bonū q̄s in eo

De confessione

erat diminuendo vel occultando. vel qđ in eo erat augmentā
do vel illis qđ nō nouerūt manifestādo. **I**te qđ fecerit ista
et qđre. et sic de alijs circūstātijs. **I**te si portat odiū vel rācorē
vel malā uolūtātē p̄tra primū suū. et qđre. zc̄ijs. **C**irca acci
diaz interroget sacerdos si potuit pctōz multa bona facere qđ
nō fecit. dicere qđ non dixit. cogitare qđ nō cogitauit. et multa
mala vitare qđ nō uitauit. **I**tem si ex negligētia obmisit ire ad
missam ad sermonē. et ad alia bona opa zc̄. **S**ecđm ergo istā
doctrinā sacerdos poterit formare interrogatōes suas. et in
istis unctio quā accepit a deo z experientia magis docebit qđ
aliqđ lectio. **U**erū qm̄ iuxta ueritatē p̄fitētū sacerdos d̄z va
riare interrogatōes. **U**n̄ si p̄fitēs sit religiosus interrogetur
de tribz uotis regule. s. de obediētia. paup̄tate. z castitatē. **I**n
terroget etiā de regularibz obseruātijs z potissime de abusio
nibz claustrī qđbz frequēter status religiosorū corūp̄it. qđ sunt
duodecim. scz platus negligens. discipulus inobediēs. iuue
nis ociosus. senex obstinat⁹. monachus curial. monachus
seu canonicus regularis causidicus. habit⁹ p̄ciosus. cibo ex
qđsitus. rumor in claustro. lis in caplo. dissolutio in choro. ir
reuerētia circa altare. **E**t fm̄ illas z fm̄ etiā alias obseruan
tias regulares sacerdos d̄z formare interrogatōes. **C**irca
etiā clericos seculares sunt faciēde interrogatōes de simonia
de negotiatōne. z de alijs qđ p̄tinēt ad simoniā z ad auariā
et si habeāt administratōem vel officiū siue bñficiū interroge
tur de dilapidatōne bonoz. vel si expēderint in malos vsus
bona ecclē. **I**te vtz iterfuerint diuinis officijs z horis cano
nicis. vtz portent coronā z habitū p̄gruētē. **I**te si dicāt inte
gre et p̄fecte diuinū officiū. **I**tem interrogent da luxuria. de
venatōe. de irregularitate. de ludo aleaz et silibz. in qđbz solēt
sepius peccare. **C**irca p̄ncipes sunt faciēde interrogatōes
de iusticia. **C**irca milites de rapina. **C**irca mercatores z ali
os officiales mechanicas artes exercētes de fraude et dolo.
de mēdatio. de p̄urio zc̄. **C**irca burgēses et ciues cōiter de
vsuris z pignozibz. **C**irca rusticos z agricolas de inuidia et
furto maxime circa decimas. p̄mitas. tributa. et cēsus. **U**n̄
notādū qđ licet forma generalis supra posita sit obseruāda in

Tractatus. iij. secūde partis

oibz tñ fm diuersitatē psonaz et officioꝝ studiosus et spēa-
lius est circa spēalia crimina insistēdū. **F**actus ipis interroga-
tiōibz si p̄tēs sit p̄sona simplex i terroget eū sacerdos si sciat
Pater noster. **A**ue maria. **T**redo in deū. et si sciat se signare.
et si nesciat instruat eū vel moneat vt addiscat. **D**einde inter-
roget si tētet aliq̄ tētātōne. z qua. et quō se habeat in resistē-
do: et doceat eū modū. **S**i em̄ tētet de supbia cogitet de hu-
militate filij dei de q̄ hūiliauit semetip̄m factus obediēs vsq̄
ad mortē. **C**ogitet etiā de casu diaboli. q̄ p̄pter supbiā suam
cecidit de paradiso in infernū. et de angelo fact⁹ est diabolus.
Si tētet de auaricia. cogitet de breuitate vite z instabilitate
et vanitate mundi. et q̄ nihil hinc portabit secū de diuitijs.
Si tētet de luxuria cogitet de morte et qlis erit post mortē.
Un̄ nō meli⁹ poterit hoīs caro viua domari q̄ qualis fuerit
hec mortua p̄meditari. cogitet etiā de penis inferni z gaudijs
paradisī. **H**ec et alia multa dz ei oñdere z docere. **H**oc facto re-
colligat z repetat i gñali p̄fessionē dicēs **A**mice tui fuisse cō-
fessus pctā ista. et ostēdat ei grauitatē pctōꝝ. eū dure increpā-
do. ad inducēdū eū ad lachrymas. p̄pūctōem z stritōem. **E**t
ad hoc multū valet si sacerdos oñdat vultū dolorosum et la-
chrymabile pctōꝝ. **S**icut legit de scō **A**mbro. q̄ qñ aliq̄s cō-
fitebat ei suū lapsus ita amare flebat q̄ p̄fiteētē q̄stūcūq̄z obsti-
natū ad fletū z lachrymas p̄mouebat. **S**ic etiā dz facere sacer-
dos. vt sic pctōꝝ verēcūdia ductus ad lachrymas inuitet. vt
lachryme admonētis excitēt lachrymas penitētis. **N**ō sumope
caueat sacerdos q̄ nō adulet alicui in cōfessione. imo q̄stūcū
q̄ sit magna p̄sona et reuerēda increpet et corrigat eam dure.
Cauet tñ q̄ ne nimis exasperet vl̄ q̄ n̄ sit nimis dur⁹ i p̄bis.
Si pctōꝝ vult bñ penitere p̄mittat ei vitā eternā z veniā de
pctis. ita q̄ pctōꝝ sp̄ recedat cōsolatus ab eo. **I**stis rite pac-
tis faciat sibi dicere p̄fessionē generalez. monēs q̄ si recorderē
de aliq̄ pctō reuertat ad cōfessionē. et sic iposita ei p̄nia absol-
uat eū in noīe dñi. ita tñ q̄ si sit excōicat⁹ excōicatiōe maiori
nullo mō eū absoluat donec sit ab illa excōicatiōe absolut⁹.
Si fm cōem doctrinā qlibet curatus habēs curā aiāz pōt
absoluere a miōri excōicatiōe. iō an̄q̄ absoluat eū a pctis ab

De confessione

solvat eū ab illa minori excoꝛcātiōe dicēs. **A**utoritate dei mihi pmissa absolvo te a vinculo minoris excoꝛcātiōis si quā incurristi p ꝓticipatiōem ex coꝛcātoꝝ. et postea absolvat eū de ꝓctis ꝓfessis et oblitis. **S**ed pone curatus habet alios quos prochianos. surdos vel mutos vel cecos vel furiosos vel demoniacos. et forte scit istos eē in ꝓctō mortali. quid faciet de istis. **S**i eū moneat surdū ad ꝓniam nō ꝓdest. qz nō audit. **S**i mutū nō ꝓt ꝓfiteri. **C**ecus nō potest videre signū nec etiā ꝓt legere sicut nec mutus. furiosus nō est capax rōis. nec etiā ꝓt demoniacus. **D**ico qz sacerdos dꝛ facere posse suum ꝓctos inducat ad ꝓtritōem. ꝓniam. et ꝓꝓuctōem sꝓm qz ē eis possibile. s. verbis vꝛ scriptis. vel nutibꝫ vꝛ signis. et etiā alijs modis qꝫ poterit. **E**t si ꝓ illa vꝛ silia nō ꝓt ozet deū et faciat ozare ꝓꝓm suū. vt deꝛ illustret corda eoz ad ꝓniam. et si nihil omiserit de ꝓtingētibꝫ nō iꝓutat sibi. **Q**uō at se debeat habere resacerdos ad infirmū qꝫ amisit loquelā et nō ꝓt ꝓfiteri. vide supra in ꝓima parte tractatu de eucharistia. c. ix.

De potestate clauium

Caplm. x.

Quia supra dictū est cū ageret de ꝓnīa ꝓctā in ꝓtritōne dimitti. dubiū existit quid dimittit sacerdos virtute clauium in absolutōne cum nō dimittat culpā. qz illa vt dictū est dimittitur in cōtritōne. nec penam. qz adhuc ꝓstꝫ ꝓnitēs est absolutus remanet obligatus ad penam. **C**irca istā materiam istud videt mibi esse dicēdū. **I**lle eū qui accedit ad cōfessionē aut est ꝓfecte cōtritus aut nō. **S**i est ꝓfecte ꝓtritus tūc deus ꝓtute cōtritōis remittit sibi ꝓctā. teste **E**zeche. qui dicit in ꝓsona dei. **Q**uacūqꝫ hora ingemuerit ꝓctōꝝ oim iniquitatū eius nō recordabor. ita qz anteqꝫ accedat ad cōfessionem mundatus est a culpa. **S**i aut nō est ꝓfecte ꝓtritus tūc ꝓtute ꝓfessionis ista iꝓfecta cōtritio reducitur ad ꝓfectā. ita qz de attrito fit ꝓtute cōfessionis cōtritus. et sic virtute cōfessionis remittunt ꝓctā quo ad culpā. **M**otādū tñ qz qñ dꝛ in cōfessione vel ꝓtritōe ꝓctā dimitti. intelligēdū est deū dimittere ꝓctm nō ꝓtritōem vꝛ ꝓfessionē. vñ **A**mb. et ponit de ꝓe. dis. i. c. ꝓnīa ꝓa. s. deꝛ at. et **A**ug. et ponit de ꝓe. dis. iij. **N**e mō tollit ꝓctm nisi solus xꝓs qꝫ est agnus tollēs ꝓctā mundi.

Tractatus. iij. secunde partis

Tollit autē dimittēdo pctā que facta sunt. z adiuvādo nesciāt
et pducēdo ad vitā vbi pctā fieri nō pnt. **Q**uāt dicit solus xps
nō excludit. patrē nec spm̄ sc̄m. cū indiuisa sint opera trinita
tis. **E**t istud vez est q̄stū ad opa q̄ sunt ad extra. **Q**uid ergo
faciūt ibi clauēs vel absolutio sacerdotis. **H**ōm fm̄ aliquos
q̄ deus mūdāt aīam in p̄tritione a macula culpe. et sacerdos
absoluit eā a vinculo pene eterne. **F**ateor q̄ nō intelligo istos
q̄ nō video q̄ aliq̄s postq̄ mūdatus est a macula culpe mor
talis sit obligatus pene eterne. cum ista pena nō debeat nisi
culpe vel peccato mortali. **S**i igit̄ deus mūdāt aīam in p̄tri
tione a culpa mortali p̄ p̄ns absoluit eā a vinculo pene eterne
et iō dicūt aliq̄. q̄ q̄uis pctm̄ in p̄tritione dimittat̄ q̄stum ad
culpā et q̄stū ad reatū pene eterne. tñ pctōz adhuc remanet ob
ligat̄ a duo. s. ad p̄fitendū pctm̄. z ad aliquā satisfactōem p
pctō faciendā. **E**t ideo sacerdos virtute clauū absoluit istuz a
vinculo quo tenebat̄ ad cōfessionē. et ligat̄ eū ad satisfactōem.
Et sic d̄r sacerdos virtute clauū soluere et ligare. **Q**uāuis il
lud verū sit q̄ pctōz sit obligatus ad illa duo. non tñ videt̄ q̄
fm̄ viā istā p̄ba forme sacramentalis absolutionis possint bñ
verificari. nā d̄r sacerdos. **A**bsoluo te a pctis. z nō d̄r absol
uo te a p̄fessione. ergo fm̄ istā viam oportet q̄ absoluat̄ aliq̄
mō a pctis. **E**t ideo dicūt aliq̄ q̄ pctōz per pctm̄ nō solū obli
gat̄ deo que offendit sed etiā eccie cui se peccādo abstraxit. et
ideo q̄uis in cōtritione recōciliat̄ deo. tñ remanet adhuc re
cōciliandus ecclesie. in faciendo p̄fessionē illi q̄ rector est ec
clesie. **E**t licet istud sit vez. nō tñ videt̄ sufficere cū clauēs nō
solū se extēdant ad soluendū z ligandū in terris imo z in celis
dicēte christo. **Q**uodcūq̄ ligaueris sup̄ terrā zc. **E**t iō dicūt
aliq̄ q̄ sacerdos p̄tute clauū nō facit aliqd nisi ostēsiue. vñ di
cunt q̄ absoluit. i. absolutū p̄ndit. **Q**uā q̄n dicit. absoluo te tñ
valet. i. absolutū ostēdo te. **E**t isti vident̄ dcm̄ suū fundare in
autoritate. **A**mbro. dicēt̄. **S**acerdos q̄dē officiū suū exhibet
s; nullus p̄tatis iura exercet. **S**; dcm̄ istoz parz videt̄ attri
buere clauibz. et p̄bū. **A**mbrosij̄ intelligendū est. q̄ sacerdos
nullius p̄tatis iura exercet auctoritate s; ministerialiter bñ.
Et iō dicūt aliq̄ q̄ sacerdos p̄tute clauūz absoluit a culpa si

De confessione

Inuenit eam dūmō cōfiteō nō ponat obicē. et absoluit a pena purgatorij cui pctōr erat obligatus. nō eā relaxando s; eā cōmutando in penā spālē vel corporalē. Et hoc sub cōditiōe sc; si implet iniūctā pniā. ita si iniūcta pniā sit p̄digna absoluit a tota pena purgatorij. et si nō est condigna nō absoluit a tota pena purgatorij s; a tāta. et iō si moriat̄ expleta pniā cōdigna nō punit̄ in purgatorio. si aut̄ pniā nō fuerit cōdigna. vel si fuerit p̄digna nō tñ p̄pleuit eā in vita sua cōplebit eā in purgatorio. Et ista opinio videt̄ mihi satis rōnabilis. Alij dicunt q; cū oē mortale pctm̄ sit offensiuuz diuine bonitatis q̄ est infinita. pena debita p pctō mortali ē infinita. et p̄sequēs est virib; nostris iproporzionabilis. virtute aut̄ clauū sit nobis proporzionabilis. in q̄stuz virtute clauū cōfiteō cōicat̄ passio chris̄ti que dat efficaciam sacramētis om̄ibus. et q̄ fuit sufficiens ad satisfaciendū p peccatis totius mūdi. Quā fm̄ hanc viam virtus clauū est q; virtute earum cōicat̄ cōfiteō passio chris̄ti. in cuius virtute p̄t satisfacere p peccatis q; nō faciebat aī. Quā credo q; vnū pater noster ipositū in pniā a sacerdote efficacit̄ ē ad satisfaciendū p pctis q; si aliq; diceret cētū milia p semetipm̄ q; illud h; meritū a passione chris̄ti illa p̄o a merito dicētis. Et ista opinio est multū rōnabilis.

De sigillo confessionis

Capitulum xi.

Sigillū p̄fessionis d; cē secretū. q; nullo mō. nullo pacto p nulla re d; frāgi. imo sacerdos deberet pot̄ sustinere q̄cūq; penā. etiā mortē aīq; reuelaret p̄fessionē nec p̄bo nec scripto nec nutu nec signo. Et de hoc sigillo d; Greg. et habet̄ de pe. di. vi. c. sacerdos. vbi d; sic. Sacerdos aī oīa caueat ne de his q; ei p̄fiteō pctā alicui reuelat. nō p̄pinquis neq; extraneis neq; q; absit p scādalo aliq; Hā si hoc fecerit deponatur et oībo dieb; vite sue ignominiosus pegrinādo vadat. Itē de pe. 7. re. c. Disvtriūsq; sex. Caueat oīs sacerdos ne p̄bo aut signo aut alio quōvis mō p̄dat aliq̄ten; peccato rē. s; si p̄v dētiori p̄silio indiget illud caute absq; vlla exp̄ssione req̄rat. qm̄ q; i penitēciali iudicio pctm̄ sibi detectū reuelare p̄sumpserit. n̄ solū a sacerdotali officio deponēdū decreuim;. ver; etiā ad agēdū pniā i arto monasterio p̄pctuo detrudēdū. Ita q;

Tractatus. iij. secūde partis

In decretali ista instruitur cōfessor de hoc quid agere debeat et a quo cauere debeat. Si em̄ sacerdoti in cōfessione occurrat casus super q̄ nō possit bene cōsulere penitenti. v̄z sup hoc cōsulere pitiorē se vt videat quid agere debeat. Sub q̄ at̄for ma reuelabit isti p̄ito p̄ctm̄ quod alter cōfessus est sibi. **Credo** q̄ sub ista. si talis casus accideret qd̄ faciendū esset. vel si alius quis p̄iteat de tali p̄ctō quid eēt sibi p̄sulēdū. Nō aut̄ debet dicere vt credo. ego audiui ista in confessione. qz d̄do sic ipse mētiret. qm̄ ipse nō audiuit vt ip̄e s̄z vt vicarius et locū tenēs dei. Et multo min⁹ debet dicere qd̄ cōfessus est mihi. qz dicendo sic in generali z ip̄licite reuelat cōfessionē z etiā mēt̄ qz p̄fessio fuit facta deo z nō sibi nisi vt locū tenēt̄ dei. **Sz** sp̄ote sacerdos sup crimē quod audiuit in cōfessione inducit in testē et p̄pellit iurare qd̄ faciet. si dicat reuelat cōfessionē et paniet. si negat piurat. **Dico** q̄ si solū sciat p̄ cōfessionē. ip̄e debet iurare se nihil scire de ista materia super qua interrogatur. nec piurat. qz ip̄e nihil de hoc scit. **Esto** em̄ q̄ sciat istud crimē sibi fuisse p̄fessus. nescit tñ vtz p̄fites in p̄fessōe dixerit vtz vel falsus. et iō p̄t vere dicere se nihil scire. **Sz** qd̄ si iudex erit cauillosus. et interrogabit eū p̄ iuramētū vtz audierit aliqd̄ de crimine de q̄ agit. **Dōm** q̄ iuramētum non ligat eum ad dicēdum aliquid in hac materia. cū iuramentum nō sit inuētū vt sit vinculū iniquitatis. extra de iureiurā. c. y. In nullo qd̄ sit p̄tra mādātū dei est obligatoriu iuramētū. **Cū** cū reuelare p̄fessionē sit p̄ mādātū dei. s. p̄tra illud. **Nō** falsus testimoniū dices. nullū ē iuramētū ad hoc obligatoriu. **Unde** talis p̄t licite iurare nihil se audiuisse. et intelligat q̄ nihil audiuit vt hō. vel p̄ modū q̄ debeat testificari. **Uterius** pone q̄ sacerdos sciat p̄ cōfessionē aliquē hereticū i parrochia sua vel alibi q̄ alios inducit ad heresim. quid faciet iste sacerdos? **Ray.** in sum. sua videt dicere in isto casu p̄fessionē posse reuelari. **Et** rō sua ē. qz talis nō seruat fidē eccie cū sit hereticus et infidelis. iō fides nō ē ei seruāda. xxij. q. i. noli. **Salua** tñ reuerētia ei⁹ videt magi cōsona p̄itati alia opinio quā etiā ip̄se **Ray.** recitat. s. q̄ sacerdos nō debz reuelare cōfessionē ipsius sed debet ire ad ep̄iscopū vel ad inq̄sitorē z dicere. **Custodi** et.

De confessione

vigila sup oues tuas lupus est in grege tuo **Et** qđ dicit Ray
mūdus q̄ cum iste nō est fidelis nō est ei seruanda fides **Dico**
q̄ reuelādo p̄fessionē fides nō frāgit hōi s; deo q̄ ē fidelis in
oībo v̄ijs suis ¶ **S;** nunqđ p̄fites p̄t licētiare p̄fessionē sic q̄
dicat illa q̄ dicit ei in cōfessione. **Dico** q̄ cōfites bñ p̄t facere
q̄ illa q̄ cōfessor scit vt deus etiā sciat vt hō. dō. sc; ei extra
cōfessionē q̄ eidē dixit in cōfessione. 7 sic confessor poterit illa
dicere ex q̄ audiuit illa vt hō extra cōfessionē ¶ **S;** nunqđ suf
ficat q̄ cōfites dicat cōfessori dicēdo. ego do vobis licētiā
dicēdi ea q̄ dixi in cōfessione. vel oportet q̄ replicet sibi omīa
extra cōfessionē. Aliq̄ doctores dicūt q̄ sufficit vt licētiat cō
fessorē. **Tñ Durandus** in q̄rto suo dicit q̄ nō sufficit. imo te
net oīa replicare sibi extra cōfessionē **Et ratio** sua q̄ occurrit ē
ista. q̄a in his que sunt de necessitate sacramēti nullus p̄t dispē
sare. nec etiā papa de quo magis videret; s; tenere secretum
est de necessitate cōfessionis sacramētalīs. vt p̄bat diffuse. &
nullus p̄t h̄ hoc dispēsare. 7 p̄ p̄nā nullus p̄t licētiare q̄ illa q̄
p̄ eū dicūt in p̄fessione reuelent. iō ad hoc q̄ reuelent o; q̄
sciānt aliter q̄ p̄ p̄fessionem. **Et ex his** pt; q̄ si q̄s sciat aliqđ
p̄ cōfessionē. 7 extra cōfessionē p̄t illud reuelare. 7 testificari su
per illo eodē mō q̄ scit extra cōfessionē ¶ **Nota** etiā. q̄ sigill
lum p̄fessionis directe 7 p̄ncipaliter respicit pctā. vt pat; ex
p̄allegato decreto. **Omīs** v̄riusq; sexus. vbi d̄r. **L**uceat oīs
sacerdos ne verbo aut signo. aut quouis alio mō pctā p̄dat
ex consequenti tñ ex quadam p̄gruitate respicit alia. **Et hec**
de confessione sufficiant

¶ **Tractatus** quartus scđe partis p̄ncipalis de satisfactio
ne habens sex capitula p̄ncipalia.

Quod p̄ditis per dei grām duab; partibus p̄nē. sc; de p̄tritione 7 cōfessione. de tertia sc; de satisfactio
ne est agendū. **Circa** quā consideranda sunt sex.
Primo quid est satisfactio. et in quib; cōsistit **S**e
cūdo de elemosina q̄ est prima pars satisfactionis. **Tercio**
de ieiunio q̄ est secūda pars. **Quarto** de orōne q̄ est tertia ps
Quinto de mēfura satisfactionis. s. q̄ p̄nia est imponēda pro
vnoquoq; pctō. **Sexto** vt; vn; p̄t satisfacere pro alio